

ANAMNESIS 79

BIULETYN KOMISJI DS. KULTU BOŻEGO
I DYSZYPLINY SAKRAMENTÓW EPISKOPATU POLSKI

Rok XX (2014) nr 4
MISTERIUM KOŚCIOŁA

„Najpilniejszym zadaniem jest formacja
biblijna i liturgiczna ludu Bożego,
pasterzy i wiernych”

Jan Paweł II, *Vicesimus quintus annus*, List
apostolski w dwudziestą piątą rocznicę ogło-
szenia Konstytucji Soborowej *Sacrosanctum*
Concilium (4 XII 1988), 15

ROK PAŃSKI 2014 ANNUS DOMINI

OD REDAKCJI

Wychowawcza rola liturgii

Refleksja na temat liturgii koncentruje uwagę na oddawaniu należnej czci Panu Bogu, z jednoczesnym świadomym procesem własnego uświęcenia. Wymiana tych dwóch nurtów (por. KL 7) wskazuje także na wychowawczy, pedagogiczny, formacyjny walor celebracji świętych obrzędów. Liturgii więc nie powinno się traktować jedynie teoretycznie, ale sama jej natura skłania, by ją odczytywać i przeżywać egzystencjalnie; widzieć w niej obecność Boga i Jego przemieniającą moc, skierowaną ku każdemu człowiekowi. W tym duchu oddajemy do rąk Czytelników kolejny numer biuletynu „Anamnesis”, zachęcając do owocnej lektury.

W dziale NAUCZANIE OJCA ŚWIĘTEGO znajdują się teksty dwóch homilii wygłoszonych z racji obchodów liturgicznych uroczystości (Najświętszego Ciała i Krwi Chrystusa oraz Świętych Apostołów Piotra i Pawła). Ponadto, dnia 5 sierpnia 2014 roku papież Franciszek skierował słowa okolicznościowego przemówienia do grupy ministrantów niemieckich, którzy pielgrzymowali do Wiecznego Miasta.

Dział DOKUMENTY STOLICY APOSTOLSKIEJ zawiera List okólny dotyczący znaczenia rytualnego daru pokoju podczas Mszy świętej oraz kilka dekretów: wprowadzający do kalendarza ogólnego obchody ku czci dwóch papieży, św. Jana XXIII i św. Jana Pawła II; zatwierdzający obrzęd profesji zakonnej; ustanawiający bł. ks. Jerzego Popiełuszkę patronem NSZZ „Solidarność” i ogłaszający Najświętszą Maryję Pannę Matkę Sprawiedliwości i Miłości Społecznej patronką Miasta Piekary (archidiecezja katowicka). Ponadto Kongregacja zatwierdziła teksty Mszy świętej i Liturgii Godzin dla wspomnienia św. Jana XXIII, papieża.

W dziale NAUCZANIE BISKUPÓW O LITURGII znajdziemy dekret Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski dotyczący zmian w obrzędach chrztu dzieci, a także List Pastorski Biskupa Romana Pindla (diecezja bielsko-żywiecka) dotyczący wprowadzenia praktyki tzw. stałego konfesjonału w dziesięciu kościołach diecezji.

Dział zatytułowany FORMACJA LITURGICZNA zawiera artykuł ks. Sławomira Zawady (diecezja bielsko-żywiecka) poświęcony zagadnieniu chrześcijańskiego etosu muzyka kościelnego.

W dziale DUSZPASTERSTWO LITURGICZNE znajdują się kolejne pytania kierowane do Komisji ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów Episkopatu Polski oraz stosowne odpowiedzi.

Dział INFORMACJE zawiera relację z pielgrzymki nadzwyczajnych szafarzy Komunii świętej oraz sprawozdania z odbytych sympozjów, zjazdów, warsztatów liturgicznych. Znajdziemy także szeroką relację z Pierwszego Kongresu Eucharystycznego, jaki przeżywała diecezja legnicka. Całość działu została ubogacona nowościami wydawniczymi z zakresu liturgiki.

Życząc owocnej lektury biuletynu, zapraszam do współpracy w tworzeniu kolejnych numerów „Anamnesis”.

Bp Piotr Greger

Bielsko-Biała, dnia 30 września 2014 r.

I. NAUCZANIE OJCA ŚWIĘTEGO

Homilia papieża Franciszka w uroczystość Najświętszego Ciała i Krwi Chrystusa (19 czerwca 2014 r.)

„Pan, Bóg twój, (...) żywił cię manną, której nie znalazłeś” (Pwt 8,2)

Te słowa Mojżesza odnoszą się do historii Izraela, którego Bóg wyprowadził z Egiptu, z domu niewoli, i przez czterdzieści lat prowadził przez pustynię do Ziemi Obiecanej. Po zdomowieniu się w kraju, naród wybrany uzyskał pewną autonomię, pewien poziom dobrobytu, i *narażony jest na zapomnienie* o smutnych wydarzeniach z przeszłości, które przecież przezwyciężył dzięki interwencji Boga i Jego nieskończonej dobroci. Dlatego Pismo wzywa, aby *pamiętać*, aby *zachować pamięć* o wszystkim, co wydarzyło się podczas wędrówki przez pustynię, zarówno w czasie niedostatku, jak i zniechęcenia. Mojżesz wzywa do powrotu do tego, co istotne, do doświadczenia całkowitej zależności od Boga, wtedy gdy walka o przetrwanie jemu została powierzona, aby człowiek zrozumiał, że „nie samym tylko chlebem żyje człowiek, ale... wszystkim, co pochodzi z ust Pana” (Pwt 8,3).

Oprócz fizycznego głodu człowiek nosi w sobie inny głód, głód, którego nie może zaspokoić zwyczajny pokarm. Jest to głód życia, głód miłości, głód wieczności. *Znak mанны* – podobnie jak całe doświadczenie Exodusu – ma w sobie także ten wymiar: był figurą pokarmu, który potrafi zaspokoić ten najgłębszy głód, który jest w człowieku. To Jezus daje nam ten pokarm, w rzeczywistości to On sam jest *Chlebem Żywym*, który daje życie światu (por. J 6,51). Jego Ciało jest prawdziwym pokarmem pod postacią chleba; Jego Krew jest prawdziwym napojem pod postacią wina. Nie jest to tylko zwyczajny pokarm, który zaspokaja głód ciała, jak manna; Ciało Chrystusa jest chlebem czasów ostatecznych, zdolnym dać życie i to życie wieczne, ponieważ istotą tego chleba jest Miłość.

W Eucharystii jest nam przekazywana miłość Pana do nas: miłość tak wielka, że karmi nas Sobą; miłość darmowa, zawsze będąca do dyspozycji (dostępna) dla każdego głodnego i potrzebującego zregenerować swoje siły. Przeżywać doświadczenie wiary oznacza pozwolić Panu, aby nas karmił oraz budować własne istnienie nie na dobrach materialnych, ale na tym, co nie ginie: na darach Boga, na Jego Słowie i karmiąc się Jego Ciałem.

Patrząc wokół nas, zauważamy, że istnieje tak wiele ofert pokarmu, który nie pochodzi od Boga i że pozornie najbardziej nas one satysfakcjonują. Niektórzy karmią się pieniędzmi, inni sukcesem i próżnością, inni władzą i pychą. Ale pokarmem, który nas prawdziwie karmi i wypełnia, jest tylko ten, który daje nam Pan! Pokarm, który daje nam Pan, jest odmienny od innych, może nie wydaje się tak smaczny jak to, co oferuje nam świat. Tak więc marzymy o innych potrawach, tak jak Żydzi na pustyni, którzy oplakiwali mięso i cebulę jedzone w Egipcie, ale zapomnieli, że te pokarmy jedli przy stole niewoli. W tych chwilach pokusy pamiętali, ale ich pamięć była chora, selektywna.

Każdy z nas może dzisiaj zadać sobie pytanie – a ja? *Gdzie chcę się karmić?* Przy jakim stole chcę się posilać? Przy stole Pańskim? Czy też marzę o jedzeniu smacznych potraw, ale w niewoli? Jaka jest moja pamięć? Czy jest to pamięć o Panu, który mnie zbawia, czy też o czosnku i cebuli niewolnictwa? Jakim wspomnieniem (jaką pamięcią) nasycam moją duszę?

Ojciec mówi: „Ja cię karmiłem manną, pokarmem, którego nie znałeś”. Odświeżmy naszą pamięć i nauczmy się rozpoznawać fałszywy chleb, który zwodzi i niszczy, ponieważ jest owocem egoizmu, samowystarczalności i grzechu.

Wkrótce pójdziemy w *procesji* za Jezusem prawdziwie obecnym w Eucharystii. Hostia jest naszą manną, przez którą Pan daje nam samego siebie. Do Niego zwracamy się z ufnością: *Jezu, broń nas przed pokusami pokarmu tego świata, który czyni nas niewolnikami, oczyść naszą pamięć, aby nie utkwiała w egoistycznej i światowej selektywności, lecz była żywą pamięcią o Twojej obecności* w całej historii Twojego ludu, pamięcią, która staje się „pamiątką” aktu Twojej odkupieńczej miłości. Amen.

Tłumaczenie: Radio Maryja

Homilia papieża Franciszka w uroczystość Świętych Apostołów Piotra i Pawła (29 czerwca 2014 r.)

W uroczystość Świętych Apostołów Piotra i Pawła, głównych patronów Rzymu, z radością i wdzięcznością witamy delegację wysłaną przez Patriarchę Ekumenicznego, Czcigodnego i Umiłowanego Brata Bartłomieja, kierowaną przez metropolitę Jana. Módlmy się do Pana, aby ta wizyta mogła umocnić nasze braterskie więzy na drodze ku tak bardzo upragnionej pełnej jedności między dwoma Kościołami siostrzanymi.

„Pan posłał swego anioła i wyrwał mnie z ręki Heroda” (Dz 12,11). Na początku posługi Piotra w chrześcijańskiej wspólnotce Jerozolimy trwał jeszcze wielki strach z powodu prześladowania Heroda wobec niektórych członków Kościoła. Zabito Jakuba, a obecnie uwięziono samego Piotra, aby zadowolić lud. Kiedy był on przetrzymywany w więzieniu i przykuty, usłyszał głos anioła, który powiedział: „Wstań szybko!... Przepasz się i włóż sandały!... Narzuć płaszcz i chodź za mną!” (Dz 12,7-8). Łańcuchy opadły, a bramy więzienia otwarły się same. Piotr zdał sobie sprawę, że Pan „wyrwał go z ręki Heroda”; zdał sobie sprawę, że Bóg uwolnił go z lęku i z okowów. Tak, Pan uwalnia nas z *wszelkiego lęku i od wszelkich okowów*, abyśmy mogli być naprawdę wolni. Dzisiejsza celebracja liturgiczna wyraża tę rzeczywistość słowami refrenu psalmu responsoryjnego: „Od wszelkiej trwogi Pan Bóg mnie wyzwolił”.

Tutaj pojawia się nasz problem lęku i zabezpieczeń duszpasterskich.

Zastanawiam się – drodzy bracia biskupi – czy my się lękamy? *Czego się lękamy?* A jeśli się lękamy, to *jakich schronień poszukujemy* w naszym życiu duszpasterskim, żeby być bezpiecznymi? Czy może poszukujemy wsparcia tych, którzy mają władzę na

tym świecie? Czy dajemy wprowadzić się w błąd przez pychę, starając się o nagrody i uznanie, a tam wydaje się nam, że jesteśmy bezpieczni? W czym pokładamy nasze bezpieczeństwo?

Świadczenie apostoła Piotra przypomina nam, że naszym *prawdziwym schronieniem jest ufność w Bogu*: oddała ona wszelkie obawy i czyni nas wolnymi od wszelkiego zniewolenia i wszelkich pokus światowych. Dziś Biskup Rzymu i inni biskupi, a zwłaszcza metropolici, którzy otrzymali paliusz, odczuwamy, że wyzwaniem jest dla nas przykład świętego Piotra, aby sprawdzić naszą ufność w Panu.

Piotr odzyskał ufność, kiedy Jezus trzy razy mu powiedział: „Paś owce moje” (J 21,15.16.17). W tym samym czasie, Szymon trzykrotnie wyznał Jezusowi swą miłość, wynagradzając w ten sposób potrójne zaparcie się podczas Męki. Piotr nadal odczuwał w sobie palącą ranę tego zawodu, jaki sprawił swemu Panu w noc zdrady. Teraz, kiedy pyta On: „Czy mnie miłujesz?” Piotr nie polega na sobie samym i na własnych siłach, lecz na Jezusie i Jego miłosierdziu: „Panie Ty wszystko wiesz, Ty wiesz, że Cię kocham” (J 21,17). I tu znika strach, niepewność, tchórzostwo.

Piotr doświadczył, że wierność Boga jest większa od naszych niewierności i silniejsza niż nasze zaparcia się. Zdaje sobie sprawę, że wierność Pana oddała nasze lęki i przekracza wszelką ludzką wyobraźnię. Jezus także do nas kieruje dziś pytanie: „Czy mnie kochasz?”. Czyni tak, ponieważ zna nasze lęki i nasze trudy. Piotr wskazuje nam drogę: ufać Temu, który „wszystko o nas wie”, ufając nie tyle w naszą zdolność, by być wiernymi, ile w Jego niezachwianą wierność. Jezus nas nigdy nie opuszcza, ponieważ nie może się zaprzeczyć samego siebie (por. 2 Tm 2,13). Wierność, którą Bóg nieustannie umacnia także w nas, pasterzach, wykraczając poza nasze zasługi, jest źródłem naszej ufności i naszego pokoju. Wierność Pana wobec nas rozpala w nas nieustannie pragnienie, by Jemu służyć i służyć braciom w miłości.

Miłość Jezusa musi Piotrowi wystarczyć. Nie może on ulec pokusie ciekawości, zazdrości, kiedy widząc w pobliżu Jana, zapytał Jezusa: „Panie, a co z tym będzie?” (J 21,21). Ale Jezus odpowiedział: „Co tobie do tego? Ty pójdz za Mną!” (J 21,22). To doświadczenie Piotra stanowi także ważne przesłanie dla nas, drodzy bracia arcybiskupi. Dziś Pan powtarza mnie, wam i wszystkim pasterzom: Pójdz za Mną! Nie trać czasu na czeze pytania czy gadaninę; nie zatrzymuj się na sprawach drugorzędnych, ale spójrz na to, co istotne i pójdz za Mną. Idź za mną pomimo trudności. Idź za Mną, głosząc Ewangelię. Idź za Mną składając świadectwo życia odpowiadającego darowi łaski chrztu i święceń. Idź za Mną, mówiąc o Mnie tym, pośród których żyjesz dzień po dniu, w trudzie pracy, dialogu i przyjaźni. Idź za Mną, głosząc Ewangelię wszystkim, a zwłaszcza ostatnim, aby nikomu nie zabrakło Słowa życia, które wyzwala od wszelkiego lęku i daje ufność w wierność Boga.

Tłumaczenie: Radio Maryja

Jak korzystać z wolności

Przemówienie papieża Franciszka do uczestników niemieckiej pielgrzymki ministrantów (5 sierpnia 2014 r.)

Późnym popołudniem, 5 sierpnia, papież Franciszek spotkał się na placu św. Piotra z „wielką drużyną ministrantów”. Przybyło tam wraz z licznymi biskupami ponad 50 tysięcy młodych ludzi, w wieku 13–27 lat, głównie z Niemiec – gdzie jest ich 430 tysięcy – ale także z Austrii, Szwajcarii i Łotwy, aby wraz z Papieżem obchodzić „święto wiary”, którego zasadniczym tematem była „wolność czynienia dobra”. Biskup Karl-Heinz Wiesemann, odpowiedzialny za duszpasterstwo młodzieży z ramienia Konferencji Episkopatu Niemiec, ukazał Ojcu Świętemu znaczenie tej narodowej pielgrzymki ministrantów. Papież Franciszek spędził z nimi dwie godziny, podczas których przewodniczył Nieszporom i odpowiedział na pytania zadane mu przez czworo przedstawicieli młodzieży. Na zakończenie spotkania wszyscy chwycili się za ręce, tworząc „ludzki łańcuch”, który miał połączyć nie tylko obecnych na placu, ale także symbolicznie wszystkie diecezje niemieckie i Kościół w Niemczech z Kościołem powszechnym.

Vielen Dank für Ihren Besuch! [Bardzo dziękuję za waszą wizytę!]

Chciałbym przedstawić wam kilka kwestii do refleksji, mając na uwadze pytania, które zadali mi wasi przedstawiciele, tych czworo...

Zapytujecie siebie, *co możecie uczynić, aby bardziej być protagonistami w Kościele oraz czego oczekuje od ministrantów wspólnota chrześcijańska*. Przede wszystkim pamiętajmy, że świat potrzebuje osób, które innym dawałyby świadectwo o tym, że Bóg nas kocha, że jest naszym Ojcem. Zadaniem wszystkich ludzi w społeczeństwie jest służenie wspólnemu dobru, ofiarowując to, co potrzebne do życia: żywność, ubrania, opiekę lekarską, oświatę, informacje, sprawiedliwość... My, uczniowie Pana, mamy jeszcze dodatkową misję: misję bycia „kanałami” przekazującymi miłość Jezusa. A w tej miłości wy, dzieci i młodzież, odgrywacie szczególną rolę: jesteście powołani, aby mówić o Jezusie waszym rówieśnikom, nie tylko we wspólnocie parafialnej czy waszym stowarzyszeniu, ale przede wszystkim poza nimi. To jest zadanie wyznaczone specjalnie wam, ponieważ dzięki waszej odwadze, waszemu entuzjazmowi, waszej spontaniczności i łatwości spotykania się możecie łatwiej dotrzeć do umysłów i serc tych, którzy oddalili się od Pana. Liczne dzieci i młodzież w waszym wieku odczuwają wielką potrzebę, by ktoś przykładem swojego życia powiedział im, że Jezus nam przebacza, że współuczestniczy w naszych trudnościach i wspiera nas swoją łaską.

Ale żeby mówić innym o Jezusie, trzeba Go znać i kochać, poznać Go na modlitwie, słuchając Jego słowa. Dla was ułatwieniem w tym jest służba liturgiczna, która umożliwia wam przebywanie blisko Jezusa – Słowa i Chleba życia. Dam wam jedną radę: przeczytajcie ponownie sami, w ciszy, Ewangelię, której słuchacie w liturgii, i postępujcie według niej w waszym życiu; a dzięki miłości Chrystusa, otrzymanej w czasie Komunii świętej, będziecie mogli to realizować. Pan wzywa każdego z was do pracy

na Jego polu; wzywa was, abyście byli radosnymi protagonistami w Jego Kościele, gotowymi, by mówić waszym przyjaciółom o tym, co On wam przekazał, szczególnie o Jego miłosierdziu.

Rozumiem wasze trudności, by *pogodzić posługę jako ministranci z różnymi zajęciami*, niezbędnymi dla waszego rozwoju ludzkiego i kulturalnego. Tu się trzeba trochę zorganizować, zaplanować sprawy w rozważny sposób... ale jesteście Niemcami i to wam dobrze wychodzi! Nasze życie składa się z czasu, a czas jest darem Bożym, zatem trzeba go przeznaczyć na dobre i owocne czyny. Może wiele dzieci i młodzieży traci zbyt dużo godzin na rzeczy mało ważne: na czatowanie w internecie lub przez komórki, albo na „telenowele”, na wytwory postępu technologicznego, które powinny ułatwiać i polepszać jakość życia, a czasami odwracają uwagę od tego, co jest rzeczywiście ważne. Pośród licznych rzeczy do zrobienia w codziennej rutynie, jedną z pierwszych powinno być pamiętanie o naszym Stworzycielu, który pozwala nam żyć, który nas kocha, który nam towarzyszy w naszej drodze.

Właśnie dlatego, że Bóg stworzył nas na swój obraz, otrzymaliśmy także od Niego także ten wielki dar, jakim jest *wolność*. Ale jeśli nie korzystamy z niej dobrze, wolność może nas odwieść daleko od Boga, może sprawić, że stracimy godność, którą On nas obdarzył. Dlatego potrzebne są ukierunkowania, wskazówki, a także reguły, zarówno w społeczeństwie, jak i w Kościele, aby nam pomagały w wypełnianiu woli Bożej, tak abyśmy żyli zgodnie z godnością ludzi i dzieci Bożych. Wolność, gdy nie jest kształtowana przez Ewangelię, może przemienić się w niewolę: w niewolę grzechu. Nasi prarodzice, Adam i Ewa, oddalając się od woli Bożej, popadli w grzech, to znaczy uczynili zły użytek z wolności. Drodzy chłopcy i dziewczęta, nie korzystajcie źle z waszej wolności! Nie marnujcie wielkiej godności dzieci Bożych, która została wam dana! Jeśli będziecie postępować za Jezusem i w myśl Jego Ewangelii, wasza wolność rozwinie się jak roślina w pełni kwitnienia i przyniesie dobre i obfite owoce! Znajdziecie prawdziwą radość, bo On pragnie, żebyśmy byli ludźmi szczęśliwymi i spełnionymi. Jedynie, gdy wypełnimy wolę Bożą, możemy czynić dobro i być światłem świata i solą ziemi!

Niech Maryja Dziewica, która uważała się za „Służebnicę Pańską” (Łk 1,38), będzie dla was przykładem służenia Bogu; niech Ona, nasza Matka, pomaga wam być w Kościele i w społeczeństwie czyniącymi dobro i wprowadzającymi pokój, dziećmi i młodzieżą pełnymi nadziei i odwagi.

„L'Osservatore Romano” (wydanie polskie) 35(2014), nr 8-9(364), s. 45-46.

Dzieci dobrego Ojca

Homilia papieża Franciszka podczas Nieszporów dla niemieckich ministrantów (5 sierpnia 2014 r.)

Słowa św. Pawła z Listu do Galatów, których wysłuchaliśmy przed chwilą, przyciągają naszą uwagę. Czas się wypełnił – mówi Paweł. Teraz Bóg urzeczywistnia swoje ostateczne dzieło. To, co On zawsze chciał powiedzieć ludziom – a czynił to za pośrednictwem proroków – teraz ukazuje poprzez wyraźny znak. Bóg pokazuje nam, że jest dobrym Ojcem. A w jaki sposób to czyni? Jak to robi? Czyni to przez wcielenie Jego Syna, który staje się podobnym do nas. Za pośrednictwem tego konkretnego człowieka o imieniu Jezus możemy zrozumieć, czego tak naprawdę chce Bóg. On chce, by ludzie byli wolni, by czuli, że zawsze są chronieni jako dzieci dobrego Ojca. Aby zrealizować ten zamysł, Bóg potrzebuje tylko jednej osoby. Potrzebuje jednej kobiety, jednej matki, która wydałaby na świat Syna. Jest nią Maryja Dziewica, której oddajemy cześć w czasie tych Nieszporów. Maryja była zupełnie wolna. W swej wolności powiedziała „tak”. Uczyniła dobro, które trwa na zawsze. W ten sposób służyła Bogu i ludziom. Ona służyła Bogu i ludziom. Idźmy za Jej przykładem, jeśli chcemy wiedzieć, czego Bóg oczekuje od nas, swoich dzieci.

II. DOKUMENTY STOLICY APOSTOLSKIEJ

1. KONGREGACJA DS. KULTU BOŻEGO I DYSCYPLINY SAKRAMENTÓW

Pismo przewodnie w sprawie znaku pokoju

KONGREGACJA DS. KULTU BOŻEGO I DYSCYPLINY SAKRAMENTÓW

Prot. N. 414/14

Watykan, 12 lipca 2014 r.

Wasza Eminencjo/Ekscelencjo,

podczas Synodu Biskupów dotyczącym Eucharystii (2005 r., *proposito* 23), w trakcie debat została podniesiona kwestia możliwości zachowania lub nie „znaku” pokoju w formie i miejscu, w którym znajduje się obecnie w Ordo Mszy św. Papież Benedykt XVI, ze swojej strony, w posynodalnej Adhortacji apostolskiej *Sacramentum caritatis* (22 lutego 2007) w nr 49 (przypis 150) zachęcał kompetentne Kongregacje do przestudiowania tej sprawy.

Kongregacja ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów natychmiast podjęła swoje zadanie, biorąc pod uwagę opinie różnych Konferencji Biskupich z całego świata, które w większości opowiedziały się za utrzymaniem „obrzędu” i „znaku” pokoju w miejscu, w którym dotychczas znajduje się w Obrzędach Mszy św. W opiniach tych wskazywano na charakterystykę Rytu rzymskiego oraz stwierdzono, że wprowadzanie w tym momencie zmian strukturalnych w celebracji eucharystycznej nie przyniosłoby pożytku dla wiernych.

Owoce pracy wielu zebrań Zwyczajnych (Ordinarie) naszej dykasterii oraz konsultacji z Ojcami Świętymi Benedyktem XVI i Franciszkiem jest *List okólny*, który przesyłany jest w załączniku, z życzeniem, że stworzy on rzeczywiście okazję do nowej i intensywnej katechezy eucharystycznej wśród duchowieństwa i wspólnot parafialnych, w celu przybliżenia prawdziwego znaczenia tego ważnego momentu celebracji, który jest wyraźnie ukierunkowany na komunie z uczuciami i postawami Chrystusa, Księcia Pokoju, który zmartwychwstawszy, udziela pokoju swojemu Kościołowi dla świata, najpierw w Komunii sakramentalnej w swoim Ciele i w swojej Krwi, aby stać się jednym z Nim i w Nim.

Wierzmy także, że ten List będzie okazją dla wszystkich Konferencji Episkopatów do refleksji nad tą kwestią oraz do przedstawienia lub pogłębienia adaptacji godnych zaproponowania dla „znaku pokoju”, respektując różnice kulturalne i wrażliwość ludzi w różnych częściach świata. Wreszcie, list ten zostaje także przedstawiony, aby skorygować pewne nadużycia, które każdym wysiłkiem należy usuwać dla dobra wiernych i miłości Jezusa.

W celu ułatwienia tak ważnego dzieła katechetycznego, załączamy materiał natury dydaktycznej, który oferuje dane i wskazówki do przygotowania katechez właściwych i dostosowanych do materii.

Korzystając z okazji, pragniemy dostrzec wszystkie wysiłki realizowane w każdym kraju, zmierzające do tego, aby liturgia, a w szczególności Eucharystia, była rzeczywiście sercem i życiem wiernych. W związku z tym podtrzymujemy dyspozycyjność Kongregacji do współpracy z każdą inicjatywą promowaną przez Kościoły lokalne, zgodnie z kompetencjami naszej dykasterii.

Z serca pragniemy przy tej okazji wyrazić Wam nasze najserdeczniejsze wyrazy szacunku i wdzięczności we wspólnym zadaniu służenia Bogu i Jego Kościołowi.

Oddany w Panu

Antonio kard. Cañizares Llovera
Prefekt

+ Arthur Roche
Arcybiskup Sekretarz

KONGREGACJA DS. KULTU BOŻEGO I DYSCYPLINY SAKRAMENTÓW

List okólny Znaczenie rytualne daru pokoju podczas Mszy św.

1. „Pokój zostawiam wam, pokój mój daję wam”¹ są to słowa, którymi Jezus, zanim przyjął mękę, obiecuje swoim uczniom zgromadzonym w Wieczerniku dar pokoju, aby zaszczerpić w nich radosną pewność swojej stałej obecności. Po swoim zmartwychwstaniu Pan spełnia swoją obietnicę, stając pośrodku nich w miejscu, w którym się znajdowali w obawie przed Żydami, mówiąc: „Pokój wam!”². Owoc odkupienia, który Chrystus przyniósł na świat przez swoją śmierć i zmartwychwstanie: pokój, jest darem, który Chrystus Zmartwychwstały także dzisiaj nieustannie oferuje swojemu Kościołowi zgromadzonemu na sprawowaniu Eucharystii, aby każdego dnia świadczył o niej w życiu.

2. W tradycji liturgicznej rzymskiej znak pokoju jest usytuowany przed Komunią ze swoim właściwym znaczeniem teologicznym. Znajduje ono swój punkt odniesienia w kontemplacji eucharystycznej misterium paschalnego – odmiennie od tego, jak jest w innych rodzinach liturgicznych, które inspirowane są fragmentem Ewangelii wg św. Mateusza (por. Mt 5,23) – przedstawiając się jako „pocałunek paschalny” Chrystusa zmartwychwstałego obecnego na ołtarzu³. Obrzędy, które przygotowują do komunii, tworzą jedność mocnej struktury, w której każdy element posiada swoje znaczenie i przyczynia się do powszechnego znaczenia sekwencji rytualnej, która kieruje do uczestnictwa sakramentalnego sprawowanego misterium. Znak pokoju znajduje więc

¹ J 14,27.

² Por. J 20,19-23.

³ Por. MISSALE ROMANUM *ex decreto SS. Concilii Tridentini restitutum summorum pontificum cura recognitum, Editio typica, 1962, Ritus servandus, X, 3.*

swoje miejsce między modlitwą *Ojcze nasz* – z którą się łączy przez embolizm, który przygotowuje do znaku pokoju – i łamaniem chleba – w którym prosi się Baranka Bożego, aby udzielił nam swojego pokoju. Przez ten znak (gest), który „ma na celu okazanie pokoju, jedności i miłości”⁴, Kościół „prosi o pokój i jedność dla siebie samego i dla całej ludzkiej rodziny, wierni zaś okazują sobie trwającą w Kościele komunię i miłość, zanim przyjmą Najświętszy Sakrament”⁵, czyli Ciało Chrystusa Pana.

3. W posynodalnej Adhortacji apostolskiej *Sacramentum caritatis* papież Benedykt XVI powierzył niniejszej Kongregacji zadanie rozważenia kwestii dotyczącej znaku pokoju⁶, aby została zachowana świętość celebracji eucharystycznej oraz wymiar misterium w komunii sakramentalnej: „Eucharystia ze swej natury jest sakramentem pokoju. Ten wymiar tajemnicy eucharystycznej znajduje w celebracji liturgicznej specyficzny wyraz w obrzędzie przekazywania znaku pokoju. Bez wątpienia chodzi o znak mający wielką wartość (por. J 14,27). W naszych czasach, tak bardzo obciążonych konfliktami, ten gest nabiera szczególnego znaczenia również z punktu widzenia zbiorowej wrażliwości, w miarę jak Kościół wciąż i coraz bardziej dostrzega błaganie Pana o dar pokoju i jedności dla samego Kościoła i dla całej ludzkiej rodziny, jako swoje zadanie. [...] To pozwala rozumieć, dlaczego z taką intensywnością podchodzi się do obrzędu znaku pokoju w czasie celebracji liturgicznej. W związku z tym jednak, podczas Synodu Biskupów poruszono potrzebę stonowania tego gestu, który może przybrać nadmierny wyraz, wzbudzając pewne zamieszanie w zgromadzeniu wiernych, właśnie w chwili poprzedzającej Komunię św. Dobrze jest przypomnieć sobie, że dla zachowania klimatu właściwego dla celebracji konieczna jest powściągliwość w stosowaniu tego gestu, co nie odbiera mu nic z jego wysokiej wartości, ograniczając się na przykład do przekazania tego znaku jedynie tym, którzy stoją obok”⁷.

4. Papież Benedykt XVI nie tylko ukazał prawdziwe znaczenie rytu i znaku pokoju, ale także nadał im wielkie znaczenie jako wkład chrześcijan, którzy przez modlitwy i świadectwo znoszą najwyższe i wzburzone niepokoje ludzkości naszych czasów. Oprócz tego, papież ponowił zaproszenie do troski nad używaniem tego obrzędu i do wykonywania gestu liturgicznego w sensie religijnym i z umiarem.

5. Dykasteria, zgodnie z poleceniem papieża Benedykta XVI, zwróciła się do Konferencji Biskupów już w maju 2008 r., prosząc o opinie, czy zachowanie znaku pokoju przed Komunią, gdzie znajduje się obecnie, czy przeniesienie go w inne miejsce, pozwoli na lepsze jego zrozumienie i wykonywanie. Po głębokiej refleksji, wydaje się słuszne zachowa-

⁴ KONGREGACJA DS. KULTU BOŻEGO I DYSCYPLINY SAKRAMENTÓW, Instrukcja, *Redemptionis sacramentum*, 25 marca 2004, nr 71: *AAS* 96 (2004) 571.

⁵ MISSALE ROMANUM, *ex decreto sacrosancti Oecumenici Concilii Vaticani II instaratum, auctoritate Pauli Pp. VI promulgatum, Ioannis Pauli Pp. II cura recognitum*, editio typica tertia, diei 20 aprilis 2000, Typis Vaticanis, reimpressio emendata 2008, Ogólne Wprowadzenie do Mszału Rzymskiego, nr 82. Por. BENEDYKT XVI, Posynodalna adhortacja apostolska *Sacramentum caritatis*, 22 lutego 2007, nr 49: *AAS* 99 (2007) 143.

⁶ Por. BENEDYKT XVI, Posynodalna adhortacja apostolska *Sacramentum caritatis*, 22 lutego 2007, nr 49, przypis 150: *AAS* 99 (2007) 143.

⁷ BENEDYKT XVI, Adhortacja *Sacramentum caritatis*, nr 49: *AAS* 99 (2007) 143.

nie w liturgii Rzymskiej znaku pokoju w swoim tradycyjnym miejscu bez wprowadzania zmian strukturalnych w Mszału Rzymskim. W związku z tym podaje się pewne normy, aby lepiej okazać sens znaku pokoju oraz aby łagodzić jego pewne wyrażenia, które rodzą zamieszanie w zgromadzeniu liturgicznym, właśnie przed Komunią.

6. Podejmowany temat jest bardzo ważny. Gdyż jeśli wierni nie rozumieją i nie okazują, że przeżywają poprzez gesty rytualne właściwe pojęcie obrzędu pokoju, umniejszą się chrześcijańskie pojęcie pokoju oraz wpłynie to na ich owocne uczestnictwo w Eucharystii. W związku z tym, obok dotychczasowych rozważań, które mogą posłużyć jako punkt wyjścia do stosownej katechezy na podejmowany temat, aby zapewnić dla niej pewne podstawowe wytyczne, mądrej rozwadze Konferencji Episkopatów przedstawia się poniżej pewne wskazówki:

a) Należy jasno i definitywnie wyjaśnić, że w kontekście Eucharystii obrzęd pokoju zawiera już sam w sobie głębokie znaczenie modlitwy i daru pokoju. Znak pokoju, wzajemnie okazany pomiędzy uczestnikami mszy, ubogaca znaczenie i nadaje sens samemu obrzędowi. Dlatego należy słusznie stwierdzić, że nie chodzi tu o „mechaniczne” wezwanie do przekazania sobie znaku pokoju. Jeśli przewiduje się, że w konkretnych okolicznościach nie zostanie on wykonany należycie albo w określonych sytuacjach pedagogicznie i w sposób racjonalny można uznać, że nie powinien mieć on miejsca, może zostać pominięty, a czasami, powinien być on pominięty. Należy pamiętać, że rubryka w Mszału mówi: „Następnie, jeżeli okoliczności za tym przemawiają, diakon lub kapłan mówi: Przekażcie sobie znak pokoju”⁸.

b) Na podstawie powyższych refleksji, zalecane jest, aby z okazji np. publikacji trzeciego wydania typicznego Mszału Rzymskiego w danym kraju albo w przyszłości wraz z nowymi wydaniem tegoż Mszału, Konferencje Biskupów rozważyły, czy nie ma potrzeby wprowadzenia sposobu przekazywania sobie znaku pokoju bardziej odpowiedniego danej epoce. Na przykład, w tych miejscach, gdzie używano zwyczajowych gestów i świeckich pozdrowień, po doświadczeniach tych lat, mogłyby one być zastąpione przez inne, bardziej odpowiednie gesty.

c) W każdym wypadku będzie niezbędne, aby w momencie przekazywania znaku pokoju zostały definitywnie usunięte następujące nadużycia:

– Wprowadzanie „śpiewu o pokój” (*cantus pro pace*), które nie istnieją w Rycie Rzymskim⁹.

– Przemieszczanie się wiernych z ich miejsc w celu przekazania sobie znaku pokoju.

– Oddalanie się kapłana od ołtarza, aby przekazać znak pokoju niektórym wiernym.

– Aby w niektórych okolicznościach, jak chrzest, Pierwsza Komunia św., bierzmowanie, ślub, święcenia kapłańskie, profesja zakonna czy pogrzeb, przekazanie znaku pokoju nie było okazją do wyrażania gratulacji, życzeń czy kondolencji między obecnymi¹⁰.

⁸ MISSALE ROMANUM, *Ordo Missae*, n. 128. (Mszał Rzymski dla diecezji polskich, 374*).

⁹ W Rycie Rzymskiej tradycyjnie nie jest przewidziany śpiew o pokój, ponieważ przewidziany jest krótki czas na przekazanie pokoju jedynie z tymi, którzy stoją obok. Natomiast śpiew o pokój zakłada dłuższy (wymaga dłuższego) czas(u) na moment przekazania znaku pokoju.

¹⁰ Por. Ogólne Wprowadzenie do Mszału Rzymskiego, nr 82: «Wypada jednak, aby każdy z umiarem przekazywał znak pokoju tylko osobom najbliższym stojącym»; nr 154: «Kapłan może przekazać znak pokoju

d) W ten sam sposób zaprasza się wszystkie Konferencje Biskupów do przygotowania katechez liturgicznych o znaczeniu obrzędu pokoju w liturgii rzymskiej i jego poprawnym wykonywaniu podczas celebracji Mszy św. W związku z tym Kongregacja Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów dołącza do niniejszego Listu okólnego kierunku myślowe.

7. Ścisły związek między *lex orandi* i *lex credendi* powinien oczywiście wypełniać się w *lex vivendi*. Uzyskanie dzisiaj stałego zadania katolików w budowaniu świata sprawiedliwszego i pełnego pokoju, łączy się z głębszym zrozumieniem chrześcijańskiego znaczenia pokoju. Zależy to głównie od powagi, z jaką nasze Kościoły lokalne przyjmują i proszą o dar pokoju oraz jak wyrażają go w celebracji eucharystycznej. Zachęcamy i zapraszamy do realizacji tego, o czym była wyżej mowa, gdyż od tego zależy jakość naszego uczestnictwa w Eucharystii oraz skuteczność naszego włączenia się, zgodnie z tym, co wyrażają błogosławieństwa o tych, którzy wprowadzają pokój¹¹.

8. Na zakończenie tych rozważań zachęcamy więc Biskupów i pod ich kierunkiem prezbiterów, aby chcieli w ramach własnej formacji liturgicznej i duchowej oraz w stosownej katechezie przeznaczony dla wiernych rozważyć i pogłębić duchowe znaczenie obrzędu pokoju w celebracji Mszy św. Chrystus jest naszym pokojem¹², tym boskim pokojem, który zapowiadali prorocy i aniołowie, i tym pokojem, który to On przyniósł na świat w swoim misterium paschalnym. Ten pokój Chrystusa zmartwychwstałego jest przywoływany, ogłaszany i wylewany w celebracji również przez akt ludzki podniesiony do stanu świętości.

Ojciec Święty Franciszek, 7 czerwca 2014 r. zatwierdził i potwierdził to, co zawarte zostało w niniejszym Liście okólnym przygotowanym przez Kongregację ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów, i jej zlecił publikację niniejszego listu.

Z siedziby Kongregacji ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów, dnia 8 czerwca 2014 r., w Uroczystość Zesłania Ducha Świętego.

Antonio kard. Cañizares Llovera
Prefekt

+ Arthur Roche
Arcybiskup Sekretarz

---

usługującym, zawsze jednak pozostając w prezbiterium, aby nie zakłócać celebracji. Niech uczyni podobnie, jeśli ze słusznej przyczyny pragnie przekazać znak pokoju niektórym wiernym»; KONGREGACJA KULTU BOŻEGO I DYSCYPLINY SAKRAMENTÓW, Instrukcja, *Redemptionis sacramentum*, 25 marca 2004, nr 72: AAS 96 (2004) 572.

¹¹ Por. Mt 5,9nn.

¹² Por. Ef 2,14.

Dekret wprowadzający do ogólnego kalendarza rzymskiego wspomnienia św. Jana XXIII, papieża, i św. Jana Pawa II, papieża**CONGREGATIO DE CULTU DIVINO
ET DISCIPLINA SACRAMENTORUM**

Prot. N. 309/14

DECRETUM

Pastor aeternus, a mortuis suscitatus et elevatus in caelum, Dominus Iesus gregem suum non deserit, sed continua protectione eorum custodit et per tempora gubernat, quos ipse suos vicarios constituit. Pastorum Pastori conformati ac genuina eiusdem erga oves gregis obsequentes caritati, ex his Sancti papae eminent Ioannes XXIII et Ioannes Paulus II.

Qui vero Crucem Christi et vulnera fratrum non despexerunt, Spiritus Sancti libera suffulti sinceritate, eximium vivum Ecclesiae ac mundo praebuerunt testimonium benignitatis ac misericordiae Dei, qui diligit omnia quae ab Ipso vocatae sunt et parcit omnibus, quoniam eius sunt (cf. *Sap* 11, 24-26). Spem vivam enim ac laetitiam inenarrabilem (cf. *I Pt* 1, 3. 8) illas, quas duo hi Piscatoris successores Domini resurgentis dono cumulati sunt, ipsi multiplicarunt super populum Dei, a quo invicem grata ac sempiterna recordatione prosecuti sunt. Exinde, vitæ et doctrinæ excellentia sicut et «scientia amoris» illa elucentes, quæ ab illuminatione Spiritus derivatur per experientiam mysteriorum Dei, quibus gavisa est Ecclesia eorundem sollicitudine pastoralis proficientibus et nunc spiritualiter intercedentibus gaudet, eosdem enixioribus precibus recolit.

Cum tantorum Sanctorum Pontificum superexcellenciam ad virtutum exemplum clero et christifidelibus exhibendum et vitam in Christo fovendam perpenderit, per multis e diversis mundi plagis efflagitatis petitionibus, Summus Pontifex Franciscus, communia populi Dei excipiens vota, mandavit, ut celebrationes S. Ioannis XXIII, papae, et S. Ioannis Pauli II, papae, in Calendarium Romanum generale insererentur, quarum prior die 11 Octobris, altera die 22 Octobris, gradu memoriae ad libitum quotannis per agenda.

Novae, igitur, hae memoriae cunctis Ordinibus pro Missae et Liturgiae Horarum celebratione erunt inscribendae atque earum indicatio in libris liturgicis cura Coetuum Episcoporum in posterum edendis ponatur.

Quoad textus liturgicos in honorem S. Ioannis Pauli II, papae, serventur qui in adnexo huius Congregationis de Cultu Divino et Disciplina Sacramentorum decreto diei 2 aprilis 2011 (Prot. N. 118/11/L) iam probati et editi sunt; quoad vero eosdem textus in honorem S. Ioannis XXIII, papae, adhibeantur qui hic adnectuntur et huius decreti virtute nunc typici declarantur ac praelo datur.

Contrariis quibuslibet minime obstantibus.

Ex aedibus Congregationis de Cultu Divino et Disciplina Sacramentorum,
die 29 mensis Maii anno 2014, in sollemnitate Ascensionis Domini

Antonius Card. Cañizares Llovera
Praefectus

+ Arturus Roche
Archiepiscopus a Secretis

Prot. N. 309/14

KONGREGACJA DS. KULTU BOŻEGO I DYSCYPLINY SAKRAMENTÓW

DEKRET

Odwieczny Pasterz, który zmartwychwstał i wstąpił do nieba, Pan Jezus nie opuszcza swojej owczarni, lecz strzeże jej i prowadzi ją przez wieki pod stałym przewodnictwem tych, których On sam ustanowił swoimi namiestnikami. Wśród nich, ze względu na upodobnienie się do Najwyższego Pasterza i ze względu na szczerze umiłowanie owiec z Jego owczarni, wyróżniają się papieże Jan XXIII i Jan Paweł II.

Nie wzgardzili oni krzyżem Chrystusa i ranami braci, a ozdobieni *parrezją* Ducha Świętego, w godny podziwu sposób ukazywali Kościołowi i światu żywy obraz dobroci i miłosierdzia Boga, który nie odczuwa niechęci do żadnej z rzeczy powołanych do istnienia i jest w stosunku do nich łaskawy, bowiem są one Jego (por. Mdr 11,24-26). I tak ową żywą nadzieję i niewymowną radość (por. 1 P 1,3.8), którą ci dwaj następcy Piotra otrzymali w darze od zmartwychwstałego Pana, przekazywali w obfitości ludowi Bożemu, otrzymując od niego w zamian wieczną wdzięczność. Dlatego Kościół z wielką żarliwością otacza ich dziś czcią – jaśniejących przykładnością życia, doskonałością głoszenia nauki i ową „umiejętnością miłości”, która emanuje z oświecenia Ducha, przez doświadczenie Bożych tajemnic – i po tym, jak zaznawał owocnego wsparcia ich pasterskiej troski, teraz raduje się, mając w nich swoich duchowych orędowników.

Zważywszy na to, w jak niezwykle sposób ci dwaj papieże dawali duchowieństwu i wiernym szczególnie wzór cnót oraz propagowali życie w Chrystusie, i uwzględniając niezliczone prośby nadchodzące ze wszystkich stron świata, Ojciec Święty Franciszek utożsamiając się z jednomyślnymi pragnieniami ludu Bożego, wydał rozporządzenie, aby uroczystości ku czci św. Jana XXIII, papieża, oraz św. Jana Pawła II, papieża, zostały wpisane do powszechnego kalendarza rzymskiego, odnośnie do pierwszego pod datą 11 października, a drugiego – 22 października, jako wspomnienia dowolne.

Papież Franciszek doceniwszy tych dwóch świętych papieży, ze względu na dawany przez nich przykład cnót wobec duchowieństwa i wiernych oraz wzór pielęgnowania życia w Chrystusie, biorąc pod uwagę liczne prośby z różnych regionów świata, a także wspólne naleganie ludu Bożego, postanowił, aby celebracje ku czci papieży Jana XXIII

i Jana Pawła II zostały włączone do ogólnego kalendarza rzymskiego w randze wspomnienia dowolnego, obchodzone kolejno 11 i 22 października.

Rzeczony wspomnienia winny być zatem zapisane we wszystkich przepisach co do sprawowania Mszy świętej i Liturgii Godzin, a odnośne wskazania zamieszczone w księgach liturgicznych, od tej pory publikowanych pod kierunkiem Konferencji Episkopatów.

Odnosnie do tekstów liturgicznych ku czci świętego Jana Pawła II, papieża, należy posługiwać się tymi, które już zostały zatwierdzone i opublikowane w załączniku do dekretu tejże Kongregacja ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów z dnia 2 kwietnia 2011 roku (Prot. N. 118/11/L); jeżeli chodzi o tekst ku czci św. Jana XXIII, papieża, należy przyjąć teksty tutaj załączone, które na mocy niniejszego dekretu zostają uznane za typowe i podane do druku.

Niezależnie od jakiegokolwiek rozporządzenia przeciwnego.

Kongregacja do spraw Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów, dnia 29 maja 2014 roku, w uroczystość Wniebowstąpienia Pańskiego.

Antonio kard. Cañizares Llovera
Prefekt

+ Arthur Roche
Arcybiskup Sekretarz

Teksty liturgiczne na wspomnienie św. Jana XXIII

1. Łacińskie teksty mszalne

Die 11 octobris
Sancti Ioannis XXIII, papae

De Communi pastorum: pro papa.

Collecta

Omnípotens sempitérne Deus,
qui per orbem terrárum in beáto Ioánnē, papa,
Christi boni pastóris vivum effulgére fecísti exémplum,
concéde nobis, quaésumus, ut, eius intercessióne,
abundántiam christiánae caritátis laetánter effúndere valeámus.
Per Dóminum.

Lectiones

De Communi pastorum [pro papa].

Lectio I

Ez 34, 11-16: «*Sicut visitat pastor gregem suum, sic visitabo oves meas*».

Haec dicit Dóminus: Ecce ego ipse requíram oves meas...

Ps. resp.

Ps 22 (23), 1-3. 4. 5. 6.

R/. (1): Dóminus pascit me, et nihil mihi déerit.

Alleluia

Io 10, 14: Ego sum pastor bonus, dicit Dóminus, et cognóscio oves meas et cognóscunt me meae.

Evang.

Io 21, 15-17: «*Pasce agnos meos, pasce oves meas*».

Cum [manifestáset se Iesus discipulis suis et] prandísset cum eis, dicit Simóni Petro

2. *Teksty do Liturgii godzin*

Die 11 octobris

Sancti Ioannis XXIII, papae

Angelus Iosephus Roncalli in vico *Sotto il Monte* in provincia Bergomensis in Italia anno 1881 ortus est. Undecim annos natus Seminarium dioecesanum ingressus est et studia dein apud Pontificium Seminarium Romanum perfecit. Anno 1904 presbyter ordinatus est et Secretarii Episcopi Bergomensis officii functus. Anno 1921, ministerium apud Apostolicam Sedem inivit uti Praeses Consilii centralis pro Italia Pontificii Operis de Propaganda Fide; anno 1925, Visitator Apostolicus ac deinde Delegatus Apostolicus in Bulgaria fuit et, anno 1935, in Turcia et Graecia; anno 1944, Apostolicus Nuntius in Gallia nominatus est. Anno 1953, Cardinalis creatus est et Patriarcha Venetiarum exinde factus. Anno 1958, Summus Pontifex evectus est: in Pontificatu suo Synodum Romanam convocavit, Commissionem pro Codicis Iuris Canonici recognitione instituit et Concilium Oecumenicum Vaticanum Secundum indixit. Romae vesperi diei 3 Iunii 1963 obiit.

De Communi pastorum: pro papa.

Ad Officium lectionis

Lectio altera

Ex allocutió nibus sancti Ioánnis XXIII, papae.

(*In sollemnem Concilii Oecumenici Vaticani II inaugurationem*, die 11 octobris 1962: AAS 54 [1962], 786-787. 792-793)

Ecclesia amantissima omnium mater

Gaudet Mater Ecclé sia quod, singulá ri Divínae Providé ntiae múnere, optatíssimus iam dies illú xit, quo, áuspice Deípara Vírgine, cuius matérna dígnitas hódie festo ritu recólitur, hic ad Beáti Petri sepúlcrum Concílium Oecuménicum Vaticanum Secundum sollé m niter initium capit.

Gravissimae sane res et quaestiones ab humano genere dissolvendae, post viginti fere saecula non mutantur; etenim Christus Iesus semper medium quasi locum tenet historiae et vitae: homines aut ipsi ipsiusque Ecclesiae adhaerent, atque adeo lucis, suavitatis, recti ordinis pacisque bonis fruuntur; aut sine ipso vivunt vel contra ipsum agunt et consulto extra Ecclesiam commorantur, quo fit ut confusio inter eos habeatur, mutuae rationes asperae efficiantur, cruentorum bellorum impendeat periculum.

Ineunte Concilio Oecumenico Vaticano Secundo, manifeste ut alias numquam patet, veritatem Domini in aeternum manere. Siquidem, dum aetas aetati succedit, incertas cernimus hominum opinionationes alias alias excipere atque enascentes errores saepe cito velut nebulam sole depulsam evanescere.

Quibus erroribus Ecclesia nullo non tempore obstitit, eos saepe etiam damnavit, et quidem severitate firmissima. Ad praesens tempus quod attinet, Christi Sponsae placet misericordiae medicinam adhibere, potius quam severitatis arma suscipere; magis quam damnando, suae doctrinae vim uberius explicando putat hodiernis necessitatibus esse consulendum. Non quod desint fallaces doctrinae, opinationes, pericula praecavenda atque dissipanda; sed quia haec omnia tam aperte pugnant cum rectis honestatis principiiis, ac tam exitiales peperere fructus, ut hodie homines per se ipsi ea damnare incipere videantur, ac nominatim illas vivendi formas, quae Deum eiusque leges posthabent, nimiam in technicae artis progressibus positam confidentiam, prosperitatem unice vitae commodis innixam. Ipsi magis magisque norunt, humanae personae dignitatem eiusque congruam perfectionem negotium esse magni momenti et ad expediendum perarduum. Quod autem maxime interest, fidem experiendo tandem didicerunt, externam vim aliis impositam, armorum potentiam, politicum dominatum minime satis esse, ad gravissimas, quae eos angunt, quaestiones feliciter dissolvendas.

Hisce in rerum adiunctis, Catholica Ecclesia, dum per Oecumenicum hoc Concilium religiosae veritatis facem attollit, amantissimam omnium matrem se vult praebere, benignam, patientem, atque erga filios a se seiunctos misericordia ac bonitate permotam humano generi, tot difficultatibus laboranti, ipsa, ut olim Petrus misero illi qui ab eo stipem rogaverat, dicit: *Argentum et aurum non est mihi: quod autem habeo hoc tibi do; in nomine Iesu Christi Nazareni surge et ambula*. Scilicet nostrorum temporum hominibus Ecclesia non caducas porrigit divitias, neque beatitatem dumtaxat terrenam pollicetur; sed supernae gratiae bona impertit, quae cum homines ad filiorum Dei dignitatem erigant, tam valido praesidio et adiumento sunt ad humaniorem efficiendam eorum vitam; uberioris doctrinae suae fontes aperit, qua homines luce Christi collustrati penitus intelligere valent, quid ipsi revera sint, qua dignitate excellant, quem finem prosequi debeant; per filios denique suos ubique christiana caritatis spatia dilatat, qua ad dissensionum semina evellenda nihil est aptius et ad provehendam concordiam, iustam pacem fraternamque omnium unitatem nihil est efficacius.

Responsorium

Cf. Mt 16, 18; Ps 47 (48), 9

R/. Dixit Iesus Simóni: Dico tibi quia tu es Petrus, et super hanc petram aedificábo Ecclésiám meam, * Et portae ínferi non praevalébunt advérsus eam.

V/. Deus fundávit eam in aetérnum. * Et portae.

Oratio

Omnípotens sempitérne Deus, qui per orbem terrárum in beáto Ioánnie, papa, Christi boni pastóris vivum effulgére fecísti exémplum, concéde nobis, quaesumus, ut, eius intercessióne, abundántiam christiánae caritátis laetánter effúndere valeámus. Per Dóminum.

Ze strony:

http://www.vatican.va/roman_curia/congregations/ccdds/documents/rc_con_ccdds_doc_20140912_testi-liturgici-gxxiii_lt.html

1. Polskie teksty mszalne

11 października

Świętego Jana XXIII, papieża

Teksty wspólne o pasterzach

Kolekta

Wszchemogący wieczny Boże, Ty sprawiłeś, że w świętym Janie, papieżu, zajaśniał na całej ziemi żywy przykład Chrystusa, dobrego pasterza + spraw za jego wstawiennictwem, * abyśmy z radością przekazywali światu pełnię chrześcijańskiej miłości. Przez naszego Pana.

Z czytań wspólnych o pasterzach

Ez 34,11-16 „Jak pasterz dokonuje przeglądu swojej trzody, tak Ja dokonam przeglądu moich owiec”

Albowiem tak mówi Pan Bóg: Oto Ja sam będę szukał moich owiec...

Psalm responsoryjny

Ps 23,1-3.4.5.6

Ref. Pan mym pasterzem, nie brak mi niczego.

Alleluja

J 10,14: Ja jestem dobrym Pasterzem i znam owce Moje, a moje Mnie znają.

Ewangelia

J 21, 15-17 „Paś owce Moje, paś baranki Moje”

Gdy [znowu ukazał się Jezus swoim uczniom i] spożył z nimi śniadanie, rzekł do Szymona Piotra...

2. Teksty do Liturgii godzin

11 października

Świętego Jana XXIII, papieża

Angelo Giuseppe Roncalli urodził się we wsi Sotto il Monte, w prowincji Bergamo we Włoszech w roku 1881. Mając 11 lat, wstąpił do seminarium diecezjalnego, a następnie ukończył studia w rzymskim Seminarium Papieskim. W 1904 roku został wyświęcony na kapłana i pełnił obowiązki sekretarza biskupa Bergamo. W 1921 roku rozpoczął posługę w Stolicy Apostolskiej jako przewodniczący Rady Głównej Papieskiego Dzieła ds. Rozkrzewiania Wiary na terenie Italii; w roku 1925 został wizytatorem apostolskim, a następnie delegatem apostolskim w Bułgarii, zaś w 1935 r. w Turcji i Grecji. W 1944 r. został mianowany nuncjuszem apostolskim we Francji. W roku 1953 otrzymał godność kardynalską, a także tytuł patriarchy Wenecji. W 1958 r. został wybrany papieżem. W czasie swojego pontyfikatu zwołał Synod Rzymski, ustanowił komisję dla rewizji prawa kanonicznego, zainaugurował Powszechny Sobór Watykański II. Zmarł w Rzymie 3 czerwca 1963 r.

Teksty wspólne o pasterzach

Godzina czytań

Drugie czytanie

Z przemówienia św. Jana XXIII, papieża

(Podczas uroczystej inauguracji Soboru Watykańskiego II, 11 października 1962 r. AAS 54 [1962], 786-787. 792-793)

Kościół – Najbardziej kochająca z matek

Raduje się Matka Kościół, gdyż dzięki wyjątkowemu darowi Bożej Opatrzności zajaśniał wielce oczekiwany dzień. W nim to, pod opieką Dziewiczej Rodzicielki, której matczyną godność czcimy podczas dzisiejszego święta, tutaj, przy grobie Świętego Piotra uroczyste rozpoczęła się Powszechny Sobór Watykański II.

Najistotniejsze sprawy i pytania, na które ludzie szukają odpowiedzi, nie zmieniły się nawet po niespełna dwudziestu wiekach. Bowiem Jezus Chrystus zawsze stanowi centrum historii i życia: ludzie zaś, albo sami lgną do Niego i Jego Kościoła, korzystając w ten sposób z dobrodziejstw Jego światła, łagodności, ładu i pokoju, albo żyją bez Niego, a nawet działają przeciw Niemu i świadomie pozostają poza Kościołem, na skutek czego rodzi się wśród nich zamęt, wzajemne relacje stają się trudne i pojawia się niebezpieczeństwo krwawych wojen.

Teraz, kiedy zaczyna się Sobór Watykański II, okazuje się tak jasno, jak nigdy wcześniej, że prawda Pana trwa na wieki. Dostrzegamy, że na przestrzeni wieków jedne niepewne poglądy ludzi wypierają inne, a rodzące się błędy szybko znikają, niczym chmura rozproszona słońcem.

Kościół zawsze przeciwstawiał się tym błędom, często nawet je potępiając, nierzadko z największą surowością. Co zaś się tyczy obecnych czasów, Oblubienicy Chrystusa bardziej słusznym wydaje się stosowanie lekarstwa miłosierdzia niż podnoszenie oręża

srogości. Kościół uważa, że należy wychodzić naprzeciw dzisiejszym potrzebom nie tyle poprzez potępienie, co raczej przez wyjaśnianie wartości swojego nauczania.

Nie dlatego, że brakuje fałszywych doktryn, opinii, niebezpieczeństw, których trzeba się wystrzegać i eliminować, ale ponieważ jawnie walczą one z prostymi zasadami uczciwości i przyniosły tak zgubne owoce, iż dzisiaj ludzie sami z siebie zdają się je potępiać, a także te sposoby postępowania, poprzez które lekceważony jest Bóg i Jego prawa, w których pokłada się nadmierną ufność w rozwoju techniki i pomyślności opartej jedynie na wygodach życia.

Oni to też coraz bardziej przekonują się, że troska o godność i wrodzoną doskonałość osoby ludzkiej jest zadaniem wielkiej wagi, niezwykle trudnym jednak do wykonania. Co więcej, doświadczenie nauczyło ich, że krzywda wyrządzona drugiemu, siła militarna, władza polityczna w ogóle nie stanowią rozwiązania istotnych problemów, przez które doznają cierpień. W takim stanie rzeczy Kościół katolicki pragnie okazać się matką miłującą wszystkich, matką łaskawą, cierpliwą, pełną miłosierdzia i dobroci względem odłączonych synów, podnosząc za pośrednictwem tego Soboru Powszechnego pochodnię prawdy religijnej. Do rodzaju ludzkiego przygnębionego tyloma trudnościami mówi, jak niegdyś św. Piotr do ubogiego, który prosił go o jałmużnę: „Srebra i złota nie mam; lecz co mam, to ci daję: W imię Jezusa Chrystusa Nazareńskiego wstań i chodź!” (Dz 3,6). Kościół istotnie nie ofiaruje dzisiejszym ludziom przemijających bogactw, nie obiecuje szczęścia na ziemi, lecz udziela im łaski Bożej, która podnosząc ich do godności synów Bożych, stanowi najskuteczniejszą obronę i pomoc do życia bardziej ludzkiego. Otwiera on źródło swej życiodajnej nauki, która ludziom oświeconym światłem Chrystusa pozwala nareszcie zrozumieć, kim naprawdę są, czym jest ich nieprześcigniona godność, jaki jest ich właściwy cel. Kościół wreszcie przy pomocy swych dzieci rozszerza pełnię chrześcijańskiej miłości, która bardziej niż cokolwiek innego zdolna jest usunąć zarzewie niezgody; ona tylko może doprowadzić do zgody, sprawiedliwego pokoju i bratniej jedności wśród wszystkich.

Responsorium por. Mt 16,18; Ps 47(48),9

Ref. Powiedział Pan do Szymona: Ty jesteś Piotr [czyli Skala], i na tej Skale zbuduję Kościół mój, * A bramy piekielne go nie przemogą.

V. Bóg go umacnia na wieki. *A bramy...

Modlitwa

Wszchemogący wieczny Boże, Ty sprawiłeś, że w świętym Janie, papieżu, zajaśniał na całej ziemi żywy przykład Chrystusa, dobrego pasterza + spraw za jego wstawiennictwem, * abyśmy z radością przekazywali światu pełnię chrześcijańskiej miłości. Przez naszego Pana.

Dekret zatwierdzający Obrzędy profesji zakonnej**CONGREGATIO DE CULTU DIVINO
ET DISCIPLINA SACRAMENTORUM**

Prot. 1060/11/L

POLONIAE

Instante Excellentissimus Domino Stanislao Gądecki, Archiepiscopo Posnaniensi, Coetus Episcoporum Poloniae Praeside, litteris die 17 martii 2014 datis, vigore facultatum huic Congregationi a Summo Pontifice FRANCISCO tributarum, textum lingua polonica exaratum *Ordinis Professionis Religiosae*, prout in adiecto exstat exemplari, perlibenter probamus seu confirmamus.

In textu imprimendo inseratur ex integro hoc Decretum, quo ab Apostolica Sede petita confirmatio conceditur.

Eiusdem insuper textus impressi duo exemplaria ad hanc Congregationem transmittantur. Contrariis quibuslibet minime obstantibus.

Ex aedibus Congregationis de Cultu Divino et Disciplina Sacramentorum, die 11 iulii 2014, in festo Sancti Benedicti, abbatis, Patroni Europae.

+ Antonius Card. Cañizares Llovera
Praefectus

Ioannes M. Ferrer Grenesche
Subsecretarius

**KONGREGACJA DS. KULTU BOŻEGO
I DYSCYPLINY SAKRAMENTÓW**

Prot. 1060/11/L

DLA POLSKI

Na prośbę Jego Eksceleencji Stanisława Gądeckiego, Arcybiskupa Poznańskiego, Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski, pismem z dnia 17 marca 2014 roku, na mocy uprawnień udzielonych tej Kongregacji przez papieża Franciszka, chętnie zatwierdzamy sporządzony w języku polskim tekst *Ordo professionis religiosae (Obrzędu profesji zakonnej)*, zgodnie z załączonym wzorem.

Do wydanego tekstu *Ordo* niech w całości zostanie dodany ten dekret, którym Sto-lica Apostolska wyraża powyższą zgodę.

Ponadto niech dwa egzemplarze wydanego tekstu *Ordo* zostaną przesłane do Kongregacji. Bez względu na jakiegokolwiek przeciwne rozporządzenia.

Z siedziby Kongregacji do spraw Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów, dnia 11 lipca 2014 roku, w święto Świętego Benedykta, opata, patrona Europy.

+ Antoni kard. Cañizares Llovera
Prefekt

Jan M. Ferrer Grenesche
Podsekretarz

Tłum. ks. Kamil Żółtoszek

***Dekret ustanawiający bł. ks. Jerzego Popiełuszkę patronem
NSZZ „Solidarność”***

**CONGREGATIO DE CULTU DIVINO
ET DISCIPLINA SACRAMENTORUM**

Prot. 354/14

POLONIAE

Beatum Georgium Popiełusko, presbyterum et martyrem, qui veritatem faciens in caritate (cf. Eph 4, 15) et persecutionem defendens patientes, malum in bono vinecere docebat (cf. Rom 12, 21), sodales Autonomi Liberi Opificum Cpllegii v. d. *Solidarność*, peculiari cultu prosequuntur.

Inde Excellentissimus Dominus Stanislaus Gądecki, Archiepiscopus Posnaniensis et Praeses Conferentiae Episcoporum Poloniae, eorum excipiens vota, electionem Beati Georgii Popiełusko, presbyteri et martyris, in Patronum apud Deum sodalium Autonomi Liberi Opificum Collegii v. d. *Solidarność*, rite approbavit.

Idem vero, litteris die 22 aprilis 2014 datis, enixe rogavit ut electio et approbatio huiusmodi, iuxta Normas de Patronis consituendis confirmarentur.

Congregatio porro de Cultu Divino et Disciplina Sacramentorum, vigore facultatum sibi a Summo Pontifice FRANCISCO tributarum, attentis expositis, cum electionem et approbationem ad iuris praescriptum peractas esse constet, precibus annuit atque

BEATUM GEORGIUM POPIELUSZKO, PRESBYTERUM ET MARTYREM,
PATRONUM APUD DEUM
SODALIUM AUTONOMI LIBERI OPIIFICUM COLLEGII v. d. SOLIDARNOŚĆ

confirmat.

Contrariis quibuslibet minime obstantibus.

Ex aedibus Congregationis de Cultu Divino et Disciplina Sacramentorum, die 25 augusti 2014.

+ Arturus Roche
Archiepiscopus a Secretis

Conradus Maggioni
Officio Praepositus

**KONGREGACJA DS. KULTU BOŻEGO
I DYSCYPLINY SAKRAMENTÓW**

Prot. 354/14

DEKRET

Członkowie Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność” w sposób szczególny czczą błogosławionego Jerzego Popiełuszkę, kapłana i męczennika, który czyniąc prawdę w miłości (Ef 4,15) i broniąc tych, którzy cierpią prześladowanie, nauczał, aby zło dobrem zwyciężać (Rz 12,21).

Jego Ekscelencja Stanisław Gądecki, Arcybiskup Poznański i Przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski, podejmując prośby członków Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność”, słusznie zaakceptował wybór błogosławionego Jerzego Popiełuszki – kapłana i męczennika na ich Patrona przed Bogiem.

Następnie Arcybiskup Stanisław Gądecki zwrócił się pismem z dnia 22 kwietnia 2014 roku do Stolicy Apostolskiej, w którym usilnie prosił, aby wybór ten zostały potwierdzone zgodnie z Normami dotyczącymi ustanawiania Patronów.

Kongregacja Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów, na mocy uprawnień udzielonych jej przez Ojca Świętego Franciszka, biorąc pod uwagę, że wybór i zgoda są dokonane zgodnie z prawem, przychyliła się do próśb i uznaje

**BŁOGOSŁAWIONEGO JERZEGO POPIELUSZKĘ, KAPŁANA I MĘCZENNIKA,
PATRONEM PRZED BOGIEM CZŁONKÓW NIEZALEŻNEGO SAMORZĄDNEGO
ZWIĄZKU ZAWODOWEGO „SOLIDARNOŚĆ”.**

Kongregacja Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów, dnia 25 sierpnia 2014 r.

+ Arturus Roche
Arcybiskup Sekretarz

Conradus Maggioni
Prepozyt

Dekret ogłaszający Najświętszą Maryję Pannę Matkę Sprawiedliwości i Miłości Społecznej patronką Miasta Piekary (archidiecezja katowicka)

**CONGREGATIO DE CULTU DIVINO
ET DISCIPLINA SACRAMENTORUM**

Prot. 685/13

KATOVICENSIS

Beatam Mariam Virginem, sub titulo „Mater iustitiae et amoris socialis“, clerus et christifideles urbis v. d. *Piekary Śląskie* peculiari cultu prosequuntur.

Inde Excellentissimus Dominus Victor Skworc, Archiepiscopus Katovicensis, communia excipiens vota, ipsa auctoritate civili annuente, electionem eiusdem Beatae Virginis in Patronam apud Deum praedictae urbis rite approbavit.

Idem vero, litteris die 24 octobris 2013 datis, enixe rogavit, ut huiusmodi electio et approbatio, iuxta Normas de Patronis constituendis confirmarentur.

Congregatio porro de Cultu Divino et Disciplina Sacramentorum, vigore facultatum eidem a Summo Pontifice FRANCISCO tributarum, attentis expositis, cum electionem et aprobationem ad iuris praescriptum peractas esse constet, praecibus annuit atque

BEATAM MARIAM VIRGINEM,
SUB TITULO „MATER IUSTITIAE ET AMORIS SOCIALIS“,
PATRONAM APUD DEUM
URBIS v. d. PIEKARY ŚLĄSKIE

confirmat.

Contrariis quibuslibet minime obstantibus.

Ex aedibus Congregationis de Cultu Divino et Disciplina Sacramentorum, die 4 decembris 2013, in memoria Sanctae Barbarae, virginis et martyris, Patronae Archidieocesis Katovicensis.

+ Antonius Card. Cañizares Llovera
Praefectus

Ioannes M. Ferrer Grenesche
Subsecretarius

**KONGREGACJA DS. KULTU BOŻEGO
I DYSCYPLINY SAKRAMENTÓW**

Nr 685/13

DLA ARCHIDIECEZJI KATOWICKIEJ

Duchowieństwo i wierni Miasta *Piekary Śląskie* pod tytułem „Matki Sprawiedliwości i Miłości Społecznej” otaczają szczególną czcią Błogosławioną Maryję Dziewicę.

Dlatego Najdostojniejszy Wiktor Skworc, Arcybiskup Katowicki, przyjmując powszechne pragnienie potwierdzone autorytetem władz świeckich, zaaprobował wybór tej Błogosławionej Maryi Dziewicy na patronkę u Boga wyżej wspomnianego miasta.

Ten zaś, pismem datowanym na dzień 24 października 2013 roku, usilnie prosił, aby taki wybór i aprobata zostały zatwierdzone zgodnie z normami o ustanawianiu patronów.

A zatem, Kongregacja ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów, na mocy uprawnień udzielonych jej przez Najwyższego Kapłana Franciszka, rozważywszy przedstawione sprawy, aby wybór i aprobata odbyły się zgodnie z przepisami prawa, zgadza się na prośbę i zatwierdza

BŁOGOSŁAWIONĄ MARYJĘ DZIEWICĘ
POD TYTUŁEM „MATKI SPRAWIEDLIWOŚCI I MIŁOŚCI SPOŁECZNEJ”
JAKO PATRONKĘ U BOGA
MIASTA PIEKARY ŚLĄSKIE.

Bez względu na wszelkie przeciwne zarządzenia.

Kongregacja ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów, dnia 4 grudnia 2013 roku, we wspomnienie św. Barbary, dziewicy i męczennicy, patronki Archidiecezji Katowickiej.

+ Antoni kard. Cañizares Llovera
Prefekt

Jan M. Ferrer Grenesche
Podsekretarz

III. NAUCZANIE BISKUPÓW O LITURGII

Dekret wprowadzający zmiany do Obrzędów chrztu dzieci (6 marca 2014 r.)

Warszawa, dnia 6 marca 2014 r.

SEP-D/ 6.1-5

DEKRET

Zgodnie z wolą Stolicy Świętej (dekret Kongregacji ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów Prot N. 44/13/L, z dnia 22.02.2013 r.), aby w Obrzędach Chrztu Dzieci jaśniej wyrażana była prawda, iż kandydaci są przyjmowani do wspólnoty całego Kościoła Bożego – w jego powszechnej, katolickiej naturze – dotychczas używane w obrzędach powitalnych chrztu dzieci określenie „*communitas christiana*” zostaje zastąpione wyrażeniem „*Ecclesia Dei*”. Decyzją Konferencji Episkopatu Polski podjętą podczas jej 363. Zebrania Plenarnego, które odbywało się w dniach 8-9 października 2013 r. w Warszawie, wyrażenie „*Ecclesia Dei*” w polskiej wersji językowej Obrzędów chrztu dzieci należy wyrazić sformułowaniem „*Kościół Boży*”.

Zmiana dotyczy tych punktów polskiej księgi Obrzędy chrztu dzieci, gdzie pojawia się zdanie „wspólnota chrześcijańska przyjmuje cię/was” itd. We wszystkich tych punktach zostaje zmienione brzmienie tekstu na nowy, zgodnie z poniższym wykazem:

- w punkcie 41 (Chrzest wielu dzieci): N.N. (albo Drogie dzieci), Kościół Boży przyjmuje was z wielką radością. (...)
- w punkcie 79 (Chrzest jednego dziecka): N., Kościół Boży przyjmuje cię z wielką radością. (...)
- w punkcie 117 (Chrzest dzieci w czasie Mszy): N.N. (albo Drogie dzieci), Kościół Boży przyjmuje was z wielką radością. (...)
- w punkcie 152 (Obrzędy chrztu do użytku katechetów): Drogie dzieci, Kościół Boży przyjmuje was z wielką radością. (...)
- w punkcie 191 (Przyniesienie do kościoła dziecka już ochrzczonego): N., Kościół Boży wraz z Twymi rodzicami...

Zmiana formuły wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

+ Józef Michalik
Metropolita Przemyski
Przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski

Bp Roman Pindel

List pasterski z okazji wprowadzenia stałego konfesjonatu w wybranych kościołach diecezji bielsko-żywieckiej

„W miłosierdziu Boga świat znajdzie pokój, a człowiek szczęście!”

Drodzy Bracia i Siostry!

W obliczu bliskiego już wspomnienia św. siostry Faustyny, Apostołki Bożego Miłosierdzia, pragnę podzielić się wiadomością o nowych możliwościach przeżywania sakramentu pokuty i pojednania w naszej diecezji.

1. Podjąć dziedzictwo Jana Pawła II

Z perspektywy dziesięciu lat, jakie dzielą nas od śmierci Jana Pawła II, zwłaszcza w świetle Jego beatyfikacji i kanonizacji, coraz wyraźniej widać, że przejdzie On do historii przede wszystkim jako Papież Bożego Miłosierdzia. To Jego zasługą jest wyniesienie na ołtarze siostry Faustyny Kowalskiej i rozpowszechnienie w świecie nabożeństwa do miłosierdzia Bożego. Nie ma już chyba nigdzie takiego zakątka, w którym nie byłby znany obraz Pana Jezusa z napisem: „Jezu, ufam Tobie”, a Dzienniczek św. siostry Faustyny przetłumaczono na liczne języki i dialekty.

Będąc po raz ostatni w krakowskich Łagiewnikach, w dniu 17 sierpnia 2002 roku, papież Jan Paweł II zawierzył świat Bożemu miłosierdziu. Myśląc o przyszłości, wypowiedział wtedy prorocze słowa, które stanowią przesłanie dla nas, tak często poszukujących w życiu oparcia i motywów nadziei: „W miłosierdziu Boga świat znajdzie pokój, a człowiek szczęście!”.

Warto uczynić to wezwanie swoim drogowskazem. Każdy, kto doświadczył Bożego miłosierdzia, wie, że nie może tego zatrzymać tylko dla siebie – ale sam powinien stać się świadkiem miłosiernej miłości Ojca. Tak wielu ludzi na całym świecie podejmuje codzienną modlitwę według przekazu Dzienniczka św. siostry Faustyny, wzrasta też liczba osób, które pełnią czyny miłosierdzia, angażując się w różne formy wolontariatu na rzecz potrzebujących.

2. Ogień Bożego miłosierdzia w naszej diecezji

Nabożeństwo do Bożego miłosierdzia rozszerza się w widoczny sposób także w naszej diecezji. W większości parafii rozwija się kult obrazu Jezusa Miłosiernego, wierni pamiętają o Godzinie Miłosierdzia i odmawiają Koronkę. Caritas i członkowie zespołów charytatywnych docierają do osób potrzebujących wsparcia. Buduje się nowe hospicja, a ofiarni wolontariusze wspierają chorych i ich rodziny w domach. Przez wspaniałomyślne ofiary i pomoc materialną odpowiadamy na liczne apele o wyjście naprzeciw potrzebom ludzi dotkniętych wojną, głodem czy kataklizmami – zarówno w Polsce, jak i poza jej granicami. Chrześcijańskie miłosierdzie okazujemy dyskretnie, bez oglądania się na nagrodę. Wystarczy nam obietnica Jezusa: „Błogosławieni miło-

sierni, albowiem oni miłosierdzia dostąpią” (Mt 5, 7). Kto bowiem okazuje miłosierdzie, sam z ufnością spodziewa się miłosierdzia od Boga.

Zachęcam Was, kochani Bracia i Siostry – otwórzcie serca na ludzką biedę, materialną i duchową, a pokój i szczęście same przyjdą do Waszego życia jako nieplanowany owoc bezinteresownej miłości.

Diecezja bielsko-żywiecka, jak dotąd jako jedyna w Polsce i na świecie, organizuje też ogólnodiecezjalną pieszą pielgrzymkę do Łagiewnik. W tym roku liczba pielgrzymów, w porównaniu z rokiem ubiegłym, wzrosła niemal o połowę. Kilkakrotnie więcej osób przybyło do Łagiewnik na zakończenie pielgrzymki, by w wypełnionej po brzegi bazylice zawierzyć naszą diecezję miłosierdziu Bożemu.

3. Stały konfesjonał w wybranych kościołach naszej diecezji

Wymownym znakiem Bożego miłosierdzia jest spowiednik, który w ciszy konfesjonału oczekuje na przybycie penitenta. Zapalona lampka w miejscu sprawowania sakramentu pokuty jest światłem nadziei przypominającym o cierplivej miłości Boga. Zaraz na początku swego pontyfikatu papież Franciszek, jako biskup Rzymu, zwrócił się do księży swojej diecezji, by otworzyli kościoły i czekali na wiernych, a przekonają się, że przed ich konfesjonałami powrócą kolejki.

Niemal codziennie widzę ludzi wchodzących do kościoła Najświętszego Serca Pana Jezusa w Bielsku-Białej „przy dworcu”. Przychodzą, by adorować Najświętszy Sakrament czy skorzystać ze spowiedzi. Wiedzą, że w tym kościele zastaną księży pełniących dyżur w konfesjonale przez kilka godzin dziennie. To pierwszy tak zwany „stały konfesjonał” w naszej diecezji. Ilu ludzi w tym miejscu zrzuciło z siebie ciężar grzechu i odnalazło pokój serca, czasem w szczególnej sytuacji życiowej – takiej jak śmierć kogoś bliskiego, osobiste problemy, przygotowanie do ślubu czy chrztu dziecka, a czasem po prostu z potrzeby serca – z tęsknoty za Bogiem i Jego łaską! W imieniu tysięcy wdzięcznych za tę posługę dziękuję wszystkim kapłanom – księżom proboszczom, wikariuszom, rezydentom i emerytom, którzy wiernie trwają w tym miejscu, w sposób wymowny okazując miłosierne oblicze Boga.

Drodzy Bracia i Siostry! Odpowiadając na apel papieża Franciszka, który tak gorąco zachęca do szerokiego otwarcia serc na tajemnicę Bożego miłosierdzia, pragniemy w kilku miejscach naszej diecezji wydłużyć czas sprawowania sakramentu pokuty. Stały konfesjonał, oprócz tego funkcjonującego już w Bielsku-Białej, pojawił się w Andrychowcu, Cieszynie, Czechowicach-Dziedzicach, Kętach, Oświęcimiu, Skoczowie, Szczyrku, Ustroniu i Żywcu. Wybraliśmy miejsca bliskie centrów komunikacyjnych, dogodnie dla ludzi pracujących lub robiących zakupy. Posługę miłosierdzia będą w nich pełnić, według wyznaczonego dyżuru, kapłani z okolicznych placówek duszpasterskich.

Rozplanowanie stałych konfesjonałów i związany z nimi projekt organizacyjny został przedstawiony na zebraniu dziekanów, którzy wnieśli pierwsze korekty. Ufam, że sugestie przekazane z dekanatów pomogły w dobrym zaplanowaniu tego przedsięwzięcia. Już dziś wyrażam wdzięczność wszystkim kapłanom, którzy pełniąc trudną i odpowiedzialną posługę w konfesjonale – nie tylko w swojej parafii, ale i w wyznaczonym czasie stałego konfesjonału, dają piękne świadectwo życia oddanego w służbie Bogu

i ludziom. Wszystkich zaś proszę o modlitwę za nich, by ich wierne sprawowanie sakramentu pokuty otwierało wielu zagubionych i zniewolonych na Boga i Jego miłość.

Zachęcam wszystkich diecezjan, by jak najlepiej wykorzystali szansę rozwijania więzi z Bogiem poprzez częstą i systematyczną spowiedź. Wielu zapewne „zasmakuje” w takiej spowiedzi, w której nie tylko zyskuje się odpuszczenie grzechów, ale także korzysta z kierownictwa duchowego.

Chciałbym zwrócić się dziś szczególnie do Was, Młodzi. Stałe konfesjonały pojawiają się w miejscach obfitujących w gimnazja i szkoły ponadgimnazjalne. Wiem, że często wracacie do swych miejscowości dopiero wieczorem i trudno Wam dostosować się do godzin mszy św. i spowiedzi w Waszych parafiach. Będziecie teraz mieli więcej okazji, by w różnych porach dnia spotkać się ze spowiednikiem – przystąpić do sakramentu pokuty, a czasem po prostu zacząć od rozmowy, która nieraz przerodzi się w spowiedź. Warto w drodze ze szkoły wstąpić do kościoła, zatrzymać się w nim choć na chwilę i porozmawiać z Jezusem o tym wszystkim, co przeżywacie. Warto podejść do konfesjonau i pozwolić się ogarnąć miłości „która jest potężniejsza niż grzech” (Jan Paweł II, *Dives in misericordia* 14).

Niech w naszej diecezji jeszcze żywiej rozpali się ogień miłosierdzia, byśmy dzięki niemu mogli wciąż na nowo odnajdować pokój i szczęście.

Wszystkim posługującym miłosiernemu Bogu i wszystkim zwracającym się ku Jego miłosierdziu z serca błogosławię

† Roman Pindel
Biskup Bielsko-Żywiecki

Bielsko-Biała, dnia 24 września 2014 r.
79/2014/BP

IV. FOFMACJA LITURGICZNA

Ks. Sławomir Zawada

Chrześcijański etos muzyka kościelnego¹

Refleksję nad powyższym tematem rozpocznie parafraza świętego tekstu, Prologu Ewangelii św. Jana Apostoła.

Tekst mógłby brzmieć mniej więcej tak:

„Na początku była Muzyka,
a Muzyka była u Boga,
i Bogiem była Muzyka.
Ona była na początku u Boga.
Wszystko przez Nią się stało,
a bez Niej nic się nie stało,
co się stało.
W Niej było życie,
a Życie było Światłością ludzi...

Na świecie była [Muzyka],
a świat stał się przez Nią,
lecz świat Jej nie poznał.
Przyszła do swojej własności,
a swoi Jej nie przyjęli.
Wszystkim tym jednak, którzy Ją przyjęli,
dała moc, aby się stali dziećmi Bożymi...

A MUZYKA CIAŁEM SIĘ STAŁA
i zamieszkała wśród nas...

Brzmi obrazoburczo? Tylko na pierwszy „rzut” oka (ucha). Nie bardziej jednak niż *Ave Maria* Franza Schuberta śpiewane w czasie Komunii św., śpiewy w niektórych świątyniach na Mszach św. z udziałem dzieci czy psalm responsoryjny wykonywany w wielogłosie z chóru. To jeden ze znaków, że „swoi Jej nie przyjęli”.

To krótkie przedłożenie przyjmie formę swoistego tryptyku o powołaniu, zadaniach i świadectwie życia muzyka kościelnego, a to wszystko w kontekście parafrazy prologu Janowego (nie będzie zatem o śpiewie *Ave Maria*, nie będzie o piosenkach w stylu: „Dzieckiem Bożym jestem ja...”, będzie o tym, czym jest chrześcijański etos organisty).

---

¹ Tekst został wygłoszony do organistów diecezji opolskiej w czasie adwentowego dnia skupienia, 30 listopada 2013 r.

Część pierwsza: powołanie muzyka kościelnego

Benedykt XVI zauważa, że muzyka jest „jak brama otwarta na nieskończoność, na piękno i prawdę, które wznoszą się ponad codzienność². W tej perspektywie muzyka staje się łącznikiem pomiędzy tym, co widzialne i niewidzialne, co przemijające i wieczne³. W niej jest życie... (prolog). Takie ujęcie muzyki pozwala odkryć sens powołania muzyka kościelnego. Tworzone przez niego piękno jest bowiem najmocniejszym i najbardziej sugestywnym świadectwem tego, że „muzyka stała się ciałem”. Nie tylko została zapisana na pięciolinii, ale wydobyta z niej, poprzez kunszt pracy artysty została zmaterializowana.

Z miłości do Piękna (z dużej litery), z przejęcia się wielkością i pięknem Boga rodzi się muzyka mająca wymiar sakralny. Sakralność muzyki w tym ujęciu nie polega tylko na formie, ale źródle, z którego pochodzi. W muzyce sakralnej piękno nie jest jedynie efektem ludzkiej sztuki, która zachwyca się sobą i celebrytuje samą siebie, ale stanowi odbicie Bożej chwały objawiającej się w dziele artystycznym⁴. Nie można zrozumieć specyfiki powołania muzyka kościelnego, jeśli nie uchwyci się sensu muzyki sakralnej.

Celebrując liturgię, „uczestniczymy w misterium nieskończonego piękna, które pozwala nam doświadczyć obecności Boga”⁵. Muzyka sakralna pozwala człowiekowi na to doświadczenie o wiele bardziej naocznie i prawdziwie niż mogłoby się to wydarzyć po wysłuchaniu wielu kazań⁶. Jednak i tu pojawiają się zagrożenia, przed którymi przestrzega Kardynał Ratzinger. W książce *Duch liturgii* mówi o niebezpieczeństwach, jakimi są próżność w ocenie własnych umiejętności i wirtuozeria pragnąca wysunąć się na pierwszy plan. W takim przypadku muzyka nie rodzi się już z modlitwy, nie jest już modlitwą, lecz w wyniku fałszywie pojętej niezależności organisty opuszcza obszar liturgii, stając się celem samym w sobie. W konsekwencji liturgia oddala się od swojej prawdziwej istoty⁷.

Piękno dzieła muzycznego (pieśni liturgicznej) wyraża nie tylko dobro i głęboką prawdę, ale także świętość tego, kto je czyni⁸. Świętość tego, kto gra. Dlatego chrześcijanin (organista), realizując wezwanie do świętości, jest jednocześnie powołany do piękna w sensie etycznym, do uczynienia ze swego życia arcydzieła miłości⁹. Benedykt XVI zauważa: „bardziej jeszcze wyraziście od sztuki (czyt. muzyki) [...] w przekazie

² Benedykt XVI, *Sztuka i kultura umacniają naszą więź z Panem*, „L'Osservatore Romano” 32(2011) nr 10-11, s. 46.

³ Por. J. Bramorski, *Pieśń nowa człowieka nowego. Teologiczno-moralne aspekty muzyki w świetle myśli Josepha Ratzingera – Benedykta XVI*, Gdańsk 2012, s. 428.

⁴ Tamże, s. 431.

⁵ J. Ratzinger, *Duch liturgii*, Poznań 2002, s. 131.

⁶ Por. tamże, s. 132.

⁷ Por. tamże, s. 131.

⁸ J. Bramorski, *Pieśń nowa człowieka nowego*, s. 430.

⁹ Tamże, s. 431.

ewangelicznego orędzia przemawia piękno życia chrześcijańskiego¹⁰. Można by powiedzieć: zagraj mi, a powiem ci, jak wierzysz.

Ministranci, udając się do ołtarza, przed liturgią Mszy św. odmawiają w zakrystii modlitwę: „Proszę Cię, Panie Jezu, o łaskę skupienia, aby myśli moje były przy Tobie, aby oczy moje były zwrócone na ołtarz, a serce moje oddane tylko Tobie”. Ilu jest organistów, którzy modlą się podobnie przed położeniem rąk na kontuar organów? Może jest ich wielu... To słysząc, czy ktoś śpiewa i gra z przekonaniem i „zapleczeniem” duchowym, czy modli się muzyką i śpiewem, czy po prostu gra i śpiewa, bo otrzymuje za to wynagrodzenie.

Muzyk zatem winien najpierw doświadczyć Tajemnicy Boga, by potem móc ją ukazać w swoim dziele (swoim dziełem). Dlatego w powołaniu organisty jego droga estetyczna – sztuka, droga etyczna – życie i droga teologiczna – wiara ściśle się ze sobą łączą i uzupełniają. Zatrzymanie się jedynie na estetycznym wymiarze muzyki (ładnym zagranium), pozbawia ją (muzykę) jej istoty, sprawiając, że czci ona samą siebie i nie jest już epifanią celebrowanej Tajemnicy¹¹.

Piękno jest powołaniem artysty¹² – pisze Jan Paweł II w Liście do Artystów i dodaje: „powołaniem zadaniem przez Stwórcę wraz z darem talentu «artystycznego»”¹³. Piękno objawiające się w muzyce sakralnej jest powołaniem muzyka kościelnego. Pojawia się tutaj bardzo istotny problem: kto dostrzega w sobie Bożą iskrę, którą jest powołanie artystyczne, powołanie muzyka, organisty... odkrywa zarazem (powinien odkryć!) pewną powinność: nie może zmarnować tego talentu¹⁴, ale powinien go rozwijać w służbie bliźnim i całej ludzkości.

Część druga: dar i zadanie muzyka kościelnego

Przekładając powyższe treści na realizm codziennego życia, należy stwierdzić, że organista w sposób szczególny obcuje z muzyką, która jest jego powołaniem, ale trzeba też dopowiedzieć, powołaniem zadaniem mu przez Stwórcę wraz z talentem. Rzecz jasna, także ten talent należy pomnażać, zgodnie z wymową ewangelicznej przypowieści o talentach (por. Mt 25,14-30). Wyłania się tu zasadniczy wymiar etosu muzyka kościelnego. Powołanie artystyczne to przede wszystkim określona powinność etyczna. To nic innego jak obowiązek spełnienia czynu. Otrzymanych zdolności nie można zaprzepaścić, ale trzeba je rozwijać przez rzetelną pracę, pomagając innym w odkrywaniu i zbliżaniu się do Piękna¹⁵.

W tym miejscu uwidacznia się sedno problemu. Powołanie, które jest darem, jest równocześnie zadaniem. Odrębne powołanie każdego artysty (także muzyka kościelnego) określa pole jego służby, a zarazem wskazuje zadania, które go czekają: ciężką

¹⁰ Benedykt XVI, *Nowe kreatywne języki, pozwalające prowadzić dialog ze wszystkimi*, „L'Osservatore Romano” 32(2011) nr 1, s. 27.

¹¹ Por. J. Bramorski, *Pieśń nowa człowieka nowego*, s. 432.

¹² Jan Paweł II, *List do artystów*, nr 3.

¹³ Tamże.

¹⁴ Por. tamże.

¹⁵ J. Bramorski, *Pieśń nowa człowieka nowego*, s. 438.

pracę, do której musi być przygotowany i odpowiedzialność, którą winien podjąć. Organista świadomy tego wszystkiego wie także, że musi działać, nie kierując się dążeniem do próżnej chwały ani żądzą taniej popularności, ani tym mniej nadzieją na osobiste korzyści. Istnieje zatem pewna etyka czy wręcz „duchowość” służby organisty¹⁶.

W dziejach Kościoła powszechnego można zaobserwować permanentną troskę o wychowanie i formację kompetentnych muzyków kościelnych, na których spoczywa współodpowiedzialność za śpiew kościelny i poziom muzyki wykonywanej podczas obrzędów liturgicznych i innych nabożeństw. Jan Paweł II mówił, że „Eucharystia jest zbyt wielkim darem, aby można było tolerować dwuznaczności i umniejszenia”¹⁷. To od organistów w dużej mierze zależy właściwy dobór pieśni oraz utworów chóralnych czy instrumentalnych na liturgii. Od nich też zależy niedopuszczanie do liturgii tego wszystkiego, co stanowi profanum. To ludzie zasiadający za kontuarem organów przez dziesięciolecia tworzyli kulturę muzyczną wszystkich uczestniczących w liturgii, traktując swoją pracę jako odpowiedzialną służbę Bożą. Tylko taka postawa jest w stanie zagwarantować odpowiedni poziom muzyki wykonywanej podczas celebracji liturgicznych. Według II Polskiego Synodu Plenarnego, „poziom wykonawstwa muzyki liturgicznej zależy przede wszystkim od organistów, od ich osobistej kultury muzycznej”¹⁸.

Marnuje się dar i nie wypełnia zadania w sposób właściwy (odstawia fuszerkę), gdy w liturgii próbuje się pójść na skróty. Gdy wierność prawodawstwu liturgicznemu zwycięża wygodnictwo, by nie użyć mocniejszych słów. Tak rodzą się grzechy takie jak: nieodpowiedni dobór pieśni (w tym granie piosenek religijnych, choćby osławionej Barki), niestałość tempa, niepoprawny rytm, nieodpowiednie cezury (oddechy), zbyt głośny śpiew organisty do mikrofonu (organista ma akompaniować, a nie pełnić rolę kantora), gra bez żadnych zasad harmonicznnych, pośpiech (niejednokrotnie wymuszony przez celebransę), brak poprawnych wstępów, interludiów, postludiów, nieodpowiednia rejestracja¹⁹... można by tak długo. To na tej płaszczyźnie daje się zauważyć konieczność ciągłej troski o warsztat, potrzebę nieustannego doskonalenia się, podnoszenia kwalifikacji, ale też troskę o rozwój duchowy.

Od muzyki liturgicznej, wokalne i instrumentalnej wymagana jest świętość (to jeden z jej przymiotów). Muzyka nie jest dodatkiem do liturgii, ale integralną jej częścią, uroczystym sposobem zwracania się do Boga. Wszyscy powinni zrozumieć, że w liturgii dokonuje się misterium – tajemnica. To nie jest teatr, w którym można sobie pozwolić na dowolną interpretację sztuki. Liturgia oczekuje czegoś więcej niż tylko pobożnych zamiarów. Stawia na jakość, w tym również tekstów i melodii, którymi zgromadzenie liturgiczne chwali Boga.

Aby być dobrym organistą, w sposób właściwy odpowiedzieć na dar i wypełnić zadanie, potrzebne są powołanie i miłość do Kościoła. Trzeba „mieć go na sercu”.

¹⁶ Por. Jan Paweł II, *List do artystów*, nr 4.

¹⁷ Jan Paweł II, *List Mane nobiscum Domine*, nr 14.

¹⁸ II Polski Synod Plenarny 1991-1999, Poznań 2001, s. 118.

¹⁹ Por. S. Zawada, *Trzeba dziękować Bogu za osoby, które chcą śpiewać*, „Niedziela na Podbeskidziu”, 49(414)2012, s. IV.

Trzeba kochać Kościół! Praca organisty wymaga codziennego przygotowania. Każdy dzień w kalendarzu liturgicznym jest inny i narzuca dobór odpowiedniego repertuaru. Organista nie może więc pozwolić sobie na dowolność, ani na rutynę – grać to, co zwykle. Wszystkie części Mszy św. są inne i również wymagają ściśle określonych śpiewów i utworów, tu także nie ma miejsca na swobodę. Trzeba też pamiętać, aby cała celebrowana eucharystyczna miała jeden temat, tak by śpiewy łączyły się z Ewangelią, antyfonami na wejście i na Komunię św. Tego, jakie pieśni, w którym momencie liturgii mogą być wykonywane, wierni nie muszą wiedzieć. Jednak praca organisty to m.in. przestrzeganie reguł dyktowanych przez liturgię²⁰.

Trzeba zatem przypomnieć, że muzyka liturgiczna nie jest niczyją własnością, ani organisty, ani celebransa, ani wspólnoty kościelnej, skoro *musica est ancilla liturgiae* (kard. Tardini), a Jan Paweł II w Encyklice o Eucharystii mówi, że „liturgia nie jest prywatną własnością kogokolwiek”²¹. Muzyk poszukuje ukrytego w harmonii dźwięków piękna oblicza Bożego, które stało się widzialne w Jezusie z Nazaretu²² i w twórczym trudzie stara się wyrazić rzeczywistość nadprzyrodzoną.

Krótko mówiąc, organista mimo swoich słabości winien zdawać sobie sprawę z wielkiej odpowiedzialności, jaka nań spoczywa. Muzyk kościelny, podobnie jak kapłan, który jest zawsze przepełniony wdzięcznością dla Boga i świadomy, że nie jest właścicielem sprawowanych tajemnic, lecz jedynie pokornym sługą, zwykłym stróżem lub narzędziem, musi robić wszystko, by wiernie i nabożnie „sprawować” świętą liturgię – w absolutnej wierności Bogu i Kościołowi oraz wierności względem norm i wymogów przezeń nałożonych.

Organista winien zawsze trzymać się z dala od pedanterii i wyniosłości, dających mu poczucie, że to właśnie on decyduje o kształcie obrzędu i nie dodawać czy ujmować czegokolwiek wedle własnego widzimisie²³. Liturgia jest liturgią Kościoła, a nie ludzkich kaprysów. Jednocześnie organista winien poskramiać pokusę skupiania uwagi zgromadzonych wiernych na własnej osobie i upewnić się, że we wszystkim, co czyni, jak gra i śpiewa, widać tylko Chrystusa.

Mało tego, winien zdawać sobie sprawę z faktu, że poddając się w pokorze pięknu rubryk, otrzyma wolność wzniesienia swojego umysłu i serca ku kontemplacji sprawowanych tajemnic. Wszystko zależy od wiary i odwagi organisty oraz hojności jego serca. Jeżeli święta liturgia, jak naucza Kościół, jest „źródłem, z którego wypływa cała jego moc i celem, do którego zmierzają wszelkie inne działania”²⁴, a organista w szczególny sposób pełni funkcję pośrednika, wówczas w jego wnętrzu winno wzrastać głębokie poczucie wierności i miłości względem Boga i boskich tajemnic, których

²⁰ Por. tamże.

²¹ Jan Paweł II, *Ecclesia de Eucharistia*, nr 52.

²² Jan Paweł II, *Ecclesia in Europa*, nr 60.

²³ Karygodnym zwyczajem jest np. zastępowanie w okresie bożonarodzeniowym części stałych Mszy świętej śpiewem kolęd lub psalmu responsoryjnego (jak dzieje się w Kościele na zachodzie Europy) dobraną „odpowiednio” pieśnią.

²⁴ Sobór Watykański II, *Sacrosanctum Concilium*, nr 10.

ma łaskę stać się częścią. A *ars celebrandi* poprowadzi go wówczas do prawdziwego doświadczenia wewnętrznego piękna i dostojeństwa.

Z chwilą, gdy organista poczuje tęsknotę za ową jednością i ją osiągnie, jednością sięgającą w sferę najgłębszej jego tożsamości, wszystko inne znajdzie swe właściwe miejsce. Liturgia stanie się tak porywającym i budującym doświadczeniem, że zniknie wówczas potrzeba wydawania ton dokumentów przez Stolicę Apostolską (zapełniających półki i zalegających w księgarniach) i gwardii szwajcarskiej pilnującej liturgicznej dyscypliny na świecie²⁵.

Część trzecia: świadectwo życia muzyka kościelnego

Żyjąc Bogiem i dla Boga muzyk kościelny (organista) odkrywa, że „przed Nim kroczą majestat i piękno, potęga i jasność w Jego przybytku (Ps 96,6). Człowiek dzięki temu doświadczeniu staje się kimś „nowym”. Nowy człowiek „śpiewa nową pieśń”, czyli żyje w sposób nowy i tworzy nowe dzieła. Nie odnosi się to jednak tylko do zewnętrznego kształtu muzyki, kształtu, formy. Nowość, która wyrasta z zachwyty nad pięknem Boga, dotyczy sfery głębszej – jest odnową serca przez nawrócenie²⁶.

Etos muzyka kościelnego, zwłaszcza w wymiarze muzyki sakralnej, to etos rozpisany niejako na partyturze nowej pieśni i nowego człowieka²⁷. W ten sposób organista realizuje powołanie do doskonałości, które leży u podstaw chrześcijańskiej moralności²⁸.

Czterdzieści dni po zmartwychwstaniu, zanim Chrystus ze stoków Góry Oliwnej, z której rozciąga się zachwycająca panorama Jerozolimy, został uniesiony do Jeruzalem niebieskiego, pouczał swoich uczniów: „Gdy Duch Święty zstąpi na was, otrzymacie jego moc i będziecie moimi świadkami w Jerozolimie, w Judei, w Samarii i aż po krańce ziemi” (Dz 1,8). Ta obietnica Pana zaczęła się realizować bardzo szybko. Już w dziesięć dni później w sali górnej Wieczernika pojawiają się tajemnicze płomienie i obca mowa. Ci, których drzwi były zamknięte z obawy przed Żydami, otwierają je na oścież: nie tylko drzwi Wieczernika, ale drzwi Kościoła; nie tylko dla Żydów, ale dla wszystkich mieszkańców ziemi. Tak rozpoczyna się fascynująca misja, którą Kościół pełni do dziś. Misja dawania świadectwa o Chrystusie. Misja dzielenia się wiarą.

Dzielenie się wiarą cechuje pewien paradoks. Wiara dzielona z innymi rośnie nie tylko w słuchaczach, ale także w samych świadczących. Świadectwo składane przed innymi buduje osobistą wiarę. O tym paradoksie, jakiego doświadczają chrześcijanie, pisał pewien wyznawca Chrystusa do Diogeneta pod koniec II wieku: „Posyła się ich na śmierć, a oni w niej otrzymują życie. Są ubogimi, a wzbogacają wszystkich... Są pogardzani, a uważają to za tytuł do chwały... Gdy wyrządza się im krzywdę, oni błogosławią; gdy traktowani są haniebnie, oni odpowiadają szacunkiem. Mimo że czynią dobrze, karze się ich, jakby byli złoczyńcami. Gdy muszą znosić karę, cieszą się,

²⁵ M. Ranjith: *Ku sztuce celebracji w liturgii*, <http://sanctus.pl/index.php?podgrupa=438&doc=387> (dostęp: 3.11.2014).

²⁶ J. Ratzinger, *Nowa pieśń dla Pana. Wiara w Chrystusa a liturgia dzisiaj*, Kraków 2005, s. 202-203.

²⁷ J. Bramorski, *Pieśń nowa człowieka nowego*, s. 453.

²⁸ Por. P. Góralczyk, *Powołanie do doskonałości jako zasadniczy rys moralności chrześcijańskiej*, [w:] *Moralność chrześcijańska*, Kolekcja Communio, t. 2, Pallotinum, Poznań 1987, s. 102-115.

jakby im ktoś dawał życie... Słowem chrześcijanie są tym dla świata, czym dusza dla ciała²⁹. Każdy chrześcijanin jest wezwany, by stawać się duszą dla świata. Każdy jest wezwany do dawania świadectwa o Chrystusie.

Do młodego lekarza, który mieni się być chrześcijaninem, przyszedł w odwiedzi-ny jego przyjaciel, również lekarz, niewierzący. Po dwóch godzinach rozmowy, gdy gość opuszcza progi przyjaciela, mówi: „Przyszedłem do ciebie, bo szczycisz się być chrześcijaninem. Chciałem usłyszeć coś o Bogu, który nas kocha. Chciałem usłyszeć o Jezusie, który podobno zmartwychwstał i czeka na nas, a my czekamy na Niego. Ale ty plotłeś tylko jakieś głupstwa. Głędziłeś o postępie medycyny, o meczu futbolowym. Zdradziłeś kogoś – przede wszystkim chyba Jego³⁰”.

Taka zdrada dokonuje się w życiu każdego organisty (również księdza), gdy „głędzi” na organach (lub na ambonie). Zamiast współtworzyć Tajemnicę, „współcelebrować” ją, tworzy kicz, niezasługujący na miano dzieła. Tak zatruwa liturgię. „Cóż więc czynić? (...) pomoc może jedynie wewnętrzna odnowa³¹”.

W kontekst dawania świadectwa wpisuje się także zachowanie wobec innych. W regulaminie organistów diecezji Bielsko-Żywieckiej, jest zapis, że „organista powinien być człowiekiem wierzącym, praktykującym katolikiem, odznaczającym się kulturą osobistą, uprzejmością i taktem w kontaktach z wiernymi, zwłaszcza w trakcie załatwiania spraw związanych z jego funkcją³²”. Czy tak nakreślona charakterystyka jest adekwatna do rzeczywistości? Czy w tej dziedzinie nie należy jeszcze wykonać dużej pracy? By nie wdawać się w zagadnienia szczegółowe, niech te dwa pytania wystarczą do rachunku sumienia.

Zadaniem każdego człowieka jest być twórcą własnego życia: człowiek ma uczynić z niego arcydzieło sztuki. Tworząc dzieło, artysta wyraża bowiem samego siebie do tego stopnia, że jego twórczość stanowi szczególne odzwierciedlenie jego istoty – tego, kim jest i jaki jest. Artysta bowiem, kiedy tworzy, nie tylko powołuje do życia dzieło, ale poprzez to dzieło jakoś także objawia swoją osobowość. Odnajduje w sztuce nowy wymiar i niezwykły środek wyrażania swojego rozwoju duchowego. Poprzez swoje dzieła artysta rozmawia i porozumiewa się z innymi. Tak więc historia sztuki nie jest tylko historią dzieł, ale również ludzi. Dzieła sztuki mówią o twórcach, pozwalają poznać ich wnętrze³³. Gra na organach w czasie liturgii (jak i jej celebrowanie przez przewodniczącego zgromadzenia) pozwala poznać wnętrze, tego, który jej dokonuje.

Taka postawa zakłada dużą dyscyplinę wewnętrzną i życie w cnocie pokory. *Muzyka, która stała się Ciałem*, żąda od każdego organisty, by dawał o niej świadectwo. By się Jej nie zapierał. By Jej nie zdradził. Każdy człowiek jako część Ludu Bożego, przekładając w swoim życiu Boży dar według własnego geniuszu, daje świadectwo

²⁹ Cyt. za: M. Rosik. *Błogosławieństwa, VII*, <http://www.czasnabiblie.pl/jak-czytac-biblie/blogoslawienstwa-vii/> (dostęp: 3 listopada 2014 r.).

³⁰ Cyt. za: http://www.rosik.archidiecezja.wroc.pl/pliki/homilia_26.pdf (dostęp: 27 października 2013 r.).

³¹ J. Ratzinger, *Duch liturgii*, s. 133.

³² Regulamin organistów diecezji Bielsko-Żywieckiej, Bielsko-Biała 2008, art. 7, par. 2.

³³ Por. Jan Paweł II, *List do artystów*, nr 2.

przyjętej wierze i ubogaca ją nowymi sposobami wyrazu, które są wymowne³⁴. Świadczenie wiary, do złożenia którego każdy chrześcijanin jest wezwany, zakłada stwierdzenie podobne do słów św. Pawła: „Nie [mówię], że już [to] osiągnąłem i już się stałem doskonały, lecz pędzę, abym też [to] zdobył, [...] pędzę ku wyznaczonej mecie” (Flp 3, 12.14)³⁵.

Na początku było Słowo,
a Słowo było u Boga
i Bogiem było Słowo.
Wszystko przez Nie się stało...

Także muzyka, która jest powołaniem organisty. Czy swoją służbą i życiem organista daje świadectwo fascynacji Bogiem. Czy jego (moja) służba i życie jest światłością dla ludzi. Oby(m) nie naraził się na to, że inni słuchając go (mnie, mojej gry) i patrząc na jego (moje) życie (świadectwo), nie przyjmą Go (Słowa) do swojej własności.

---

³⁴ Franciszek, Adhortacja *Evangelii gaudium*, nr 122.

³⁵ Tamże, nr 121.

V. DUSZPASTERSTWO LITURGICZNE

Odpowiedzi na pytania skierowane do Komisji ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów

Diakon błogosławiący związek małżeński

Czy diakon może błogosławić związek małżeński podczas Mszy św.? Diakon błogosławi ubrany normalnie w strój liturgiczny (alba, stuła i dalmatyka). Jak powinien się zachować przy ubieraniu stuły, którą obwinie dłonie małżonków? Kiedy ważny jest związek małżeński pobłogosławiony przez diakona?

Jeżeli diakon błogosławi związek małżeński, to powinien – podobnie jak prezbiter – końcem stuły związać dłonie narzeczonych. Rytuał nie mówi, którym, praktyczniej jest prawym. Tę stułę diakon nakłada na sposób właściwy prezbiterom.

Gdy sakrament małżeństwa jest sprawowany podczas Mszy św., to powinien mu przewodniczyć zawsze prezbiter, nigdy diakon. Diakon może – za zezwoleniem swojego Biskupa – przewodniczyć liturgii tego sakramentu tylko wtedy, gdy jest udzielany poza Mszą św. Naturalnie, że związek małżeński pobłogosławiony przez diakona jest tak samo ważny jak przez prezbitera. Pozdrawiam.

Ks. prof. Krzysztof Konecki

Trwanie postaci eucharystycznych

Zwracam się z prośbą o udzielenie mi odpowiedzi na pytanie związane z postaciami eucharystycznymi. W Katechizmie Kościoła katolickiego czytamy: 1377 „Eucharystyczna obecność Chrystusa zaczyna się w chwili konsekracji i trwa, dopóki trwają postacie eucharystyczne. Cały Chrystus jest obecny w każdej z tych postaci i cały w każdej ich części, a więc łamanie chleba nie dzieli Chrystusa”. Moje pytanie dotyczy zakończenia trwania postaci eucharystycznych. Wiem, że trwanie kończy się z chwilą np. zepsucia postaci eucharystycznej, ale czy puryfikacja i zalanie cząstek Chleba Eucharystycznego, czy pozostałości Krwi Pańskiej – wodą i winem – powoduje także ustanie trwania postaci eucharystycznych, a przez to obecności Chrystusa w tych postaciach?

Marek Wolter

Zgodnie z tym, co mówi Katechizm Kościoła katolickiego, obecność Chrystusa pod postaciami konsekrowanymi chleba i wina trwa tak długo, jak długo istnieją te postacie. Wspomniana obecność kończy się więc z chwilą całkowitego ich rozpadu. W chwili puryfikacji cząsteczki Ciała Pańskiego nie ulegają natychmiastowemu rozkładowi, widać to gołym okiem. One tam są. Podobnie rzecz ma się z Najświętszą Krwią. Dlatego dokumenty liturgiczne zwracają uwagę na sposób puryfikowania naczyń liturgicznych i domagają się, aby robić to z wielką czcią i szacunkiem.

Ks. prof. Krzysztof Konecki

W sprawie Liturgia Godzin

Czy w odmawianiu wspólnym Liturgii Godzin, gdy psalm jest podzielony na dwie lub trzy części, można odmówić go, pomijając Chwałę.? Czy jest to zależne od tego, którą godzinę się odmawia lub od ilości antyfon?

Krzysztof Banaszak

Sprawując Liturgię Godzin należy stosować się do zamieszczonych w tej księdze rubryk, które w sposób bardzo jasny mówią, jak należy poprawnie tę celebrację wykonywać. W związku z tym Chwała należy pominąć tylko na zakończenie tego psalmu, gdzie jest to wyraźnie zaznaczone. Na własną rękę nie powinno się niczego redukować, ani wprowadzać. To jest Liturgia, w której obowiązuje nas posłuszeństwo Kościołowi.

Ks. prof. Krzysztof Konecki

VI. INFORMACJE

1. Sprawozdanie z XV zjazdu Stowarzyszenia Polskich Muzyków Kościelnych (Gniezno, 23-25 września 2014 r.)

W dniach 23-25.09.2014 r. miał miejsce doroczny zjazd Stowarzyszenia Polskich Muzyków Kościelnych, przeżywany pod hasłem *Omnis creatura laudet Creatorem suum*. Tym razem odbył się on w Gnieźnie – prastarym polskim grodzie, pierwszej stolicy Polski, a zarazem pierwszej metropolii kościelnej, mieście św. Wojciecha. Choć już samo miejsce zjazdu, tak historyczne i znaczące dla Kościoła w Polsce, skłaniało ku temu, by nadać tegorocznemu spotkaniu szczególnego charakteru, to jednak powodów okazało się więcej.

Do Gniezna przybyliśmy, aby swoją obecnością włączyć się w obchody 100-lecia istnienia Chóru Prymasowskiego przy Bazylice Archikatedralnej w Gnieźnie. Chcieliśmy w ten sposób wyśpiewać Bogu uroczyste *Te Deum laudamus* za 100-letnią działalność muzyczno-liturgiczną tego zespołu, modlić się za obecnych i zmarłych chórzystów oraz dyrygentów z minionego wieku, a także dołączyć się do radości całego gnieźnieńskiego środowiska muzyków kościelnych. Wymownym znakiem świętowania przez nas tego jubileuszu stał się fakt, że byli wśród nas dwaj dyrygenci Chóru Prymasowskiego: obecny dyrygent i organizator całego naszego spotkania, ks. mgr Dariusz Sobczak, oraz ks. prof. dr hab. Ireneusz Pawlak, były dyrektor chóru w latach 1965-1970.

W tegorocznym zjeździe wzięła udział rekordowa liczba członków SPMK, ok. 80 osób. Spotkanie rozpoczęło się w auli *Collegium Europaeum Gnesnense* 23.09.2014 r., w godzinach popołudniowych, odśpiewaniem hymnu *Veni Creator Spiritus* oraz pozdrowieniem zebranych przez Prezesa SPMK, ks. dr. hab. Grzegorza Poźniaka. Pierwszy dzień obrad poświęcony został sprawom dotyczącym Stowarzyszenia. Ks. Prezes zaprezentował zebrany wszystkie działania, jakie w ciągu roku podjął Zarząd Stowarzyszenia, a dotyczyły one: udoskonalenia strony internetowej i elektronicznego sekretariatu SPMK, zmian organizacyjnych w SPMK, a także działania Patronatu Honorowego SPMK oraz Kapituły Medalu SPMK „*Per musicam ad fidem*”. Ks. Grzegorz Poźniak ogłosił wszystkim zebrany, że jednogłośnie decyzją Kapituły pierwszym medalem Stowarzyszenia Polskich Muzyków Kościelnych został uhonorowany ks. prof. dr hab. Ireneusz Pawlak, założyciel i „ojciec” SPMK, profesor i wychowawca wielu jego obecnych członków. Ks. Prezes przedstawił również pierwszy numer rocznika Stowarzyszenia Polskich Muzyków Kościelnych *Musica Ecclesiastica* oraz omówił swoje działania zmierzające w kierunku uzyskania w przyszłości dla tego czasopisma punktacji ministerialnej.

Następnie Przewodniczący Komisji Rekrutacyjnej, prof. dr hab. Remigiusz Pośpiech, dokonał prezentacji nowych kandydatów do SPMK oraz odczytał sprawozdanie z oficjalnego spotkania Komisji. Po jego przyjęciu Stowarzyszenie Polskich Muzyków Kościel-

nych poszerzyło się o 13 nowych członków, co stało się radością wszystkich zebranych, bowiem stanowi jak dotąd rekordową liczbę.

Czas popołudniowych obrad był także okazją do zaprezentowania przez przybyłych członków SPMK wszelkich publikacji książkowych i płytowych, jakie przywieźli ze sobą na zjazd. Niektórzy mieli także możliwość zapoznania i zaproszenia uczestników na wszelkiego rodzaju wydarzenia naukowe i artystyczne, jakie odbędą się w najbliższym roku w różnych ośrodkach muzycznych i muzykologicznych naszego kraju.

Po ogłoszeniach organizacyjnych wszyscy uczestnicy udali się do zakonnej kaplicy Sióstr Karmelitanek na celebrację nieszporów. Kaplica tej klauzurowej wspólnoty stała się na czas zjazdu miejscem naszej liturgicznej modlitwy. Gnieźnieńskie karmelitanki nie tylko obdarzyły nas swoją gościnnością, ale czynnie uczestniczyły w sprawowanych przez nas godzinach liturgicznych czy czwartkowej Eucharystii.

Pierwszy dzień zjazdu zakończył koncert w Archikatedralnej Bazylice Prymasowskiej, który został dedykowany zmarłym muzykom, szczególnie członkom Stowarzyszenia Polskich Muzyków Kościelnych. Wykonawcą koncertu był Zespół Muzyki Dawnej *COLLEGIUM VOCALE* z Bydgoszczy. W programie znalazły się m.in. *Requiem* i *I Msza lacińska* Franciszka Ścigalskiego (1782-1846) – kompozytora, wirtuoza gry na skrzypcach, dyrektora muzyki katedralnej, swoją działalnością artystyczną i dydaktyczną związanego z Gnieznem. Koncert został objęty patronatem honorowym przez Ks. Abp. Wojciecha Polaka, Prymasa Polski, oraz przez Prezydenta Miasta Gniezna, Pana Jacka Kowalskiego, którzy wspólnie z nami go wysłuchali. Po koncercie, proboszcz i kustosz katedry gnieźnieńskiej, ks. kan. Jan Kasprowicz, oprowadził nas po tej niezwykłej bazylice, prezentując nam jej podziemia, a także jej największy skarb, jakim są Drzwi Gnieźnieńskie.

Drugi dzień zjazdu poświęcony był w całości na refleksję naukową. Po modlitwie jutrzni i śniadaniu rozpoczęła się pierwsza sesja wykładowa, złożona z trzech wiodących referatów, zorientowanych wokół tematyki muzyka kościelnego – jego powołania do głoszenia Ewangelii i bycia świadkiem wiary poprzez swoją muzyczną posługę w Kościele, i to zarówno posługi indywidualnej, jak i tej we wspólnocie, jaką stanowi chór kościelny. Druga sesja przeprowadzona do południa składała się z kolejnych czterech krótszych referatów, dotyczących już w sposób bardziej bezpośredni tematów związanym z chóralistyką. Z kolei w sesji popołudniowej uczestnicy zjazdu mieli możliwość podzielenia się na dwie sekcje, zgodnie ze swoimi zainteresowaniami: muzykologiczną oraz sekcję prawodawstwa liturgiczno-muzycznego. Sekcja muzykologiczna prowadziła dalej refleksję nad tematami związanymi z zespołami śpiewaczymi w liturgii, zaś sekcja prawodawstwa liturgiczno-muzycznego zastanawiała się nad możliwością redakcji nowego śpiewnika liturgicznego dla diecezji Kościoła w Polsce.

Ten obfity w refleksje naukowe dzień zwieńczyła uroczysta Eucharystia sprawowana w katedrze gnieźnieńskiej pod przewodnictwem J.E. Ks. Abp. Wojciecha Polaka, Metropolity Gnieźnieńskiego, Prymasa Polski. We Mszy św. uczestniczył czcigodny „Jubilat” – Chór Prymasowski pod dyr. ks. Dariusza Sobczaka. Po Komunii św. miało miejsce historyczne wydarzenie: wręczenie Pierwszego Medalu Stowarzyszenia Pol-

skich Muzyków Kościelnych. Jego Laureat, ks. prof. dr hab. Ireneusz Pawlak, kapłan Archidiecezji Gnieźnieńskiej, odebrał go z rąk samego Ks. Prymasa. Ks. Prezes, dr hab. Grzegorz Poźniak, przedstawiając sylwetkę Laureata, zacytował m.in. słowa Kapituły Medalu zawarte w jej decyzji przyznającej tegoroczne wyróżnienie: „Wszyscy członkowie Kapituły zgodnie uważają, że przyznanie ks. prof. Ireneuszowi Pawlakowi Medalu Stowarzyszenia Polskich Muzyków Kościelnych *«Per musicam ad fidem»* jest ze wszech miar uzasadnione. Zasługi Księdza Profesora na polu wieloaspektowych działań: naukowych, artystycznych i kompozytorskich, których celem była zawsze troska o właściwy kształt muzyki kościelnej w Polsce, są godne najwyższego uznania.

Członkowie Kapituły są przekonani, że uhonorowanie Czcigodnego Laureata medalem *«Per musicam ad fidem»* stanowi również zaszczyt dla wszystkich członków Stowarzyszenia Polskich Muzyków Kościelnych. W ten bowiem symboliczny sposób będą mogli dać wyraz wdzięczności założycielowi Stowarzyszenia, a także uszanować Jego Osobę jako kapłana, muzyka i muzykologa, którego zasługi dla muzyki kościelnej w Polsce są i pozostaną nieocenione”. Akt wręczenia medalu stał się niezwykle wymowny poprzez nieukrywane, pełne powagi i milczenia, wzruszenie dostojnego Laureata.

Drugi, najdłuższy dzień naszego spotkania, zakończyła wspólna kolacja i wieczór towarzyski.

Kolejny, ostatni dzień zjazdu, zainicjowany został wspólnie celebrowaną Eucharystią w kaplicy Sióstr Karmelitanek. Tego dnia mieliśmy możliwość spotkać się z zaproszonymi na nasze obrady gośćmi. Wśród nich, po raz pierwszy w historii naszych spotkań, znaleźli się dwaj księża biskupi: ks. bp Adam Bałabuch, przewodniczący Komisji ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów Episkopatu Polski oraz ks. bp Stefan Cichy, przewodniczący Podkomisji ds. Muzyki Kościelnej. Podzielili się oni w naszym gronie muzyków kościelnych pracami prowadzonymi przez kierowane przez siebie Komisje, dotyczącymi bezpośrednio zagadnień związanych z muzyką sakralną. Możliwość spotkania i dialogu z księżmi biskupami stała się okazją do wymiany poglądów i przedstawienia naszych problemów, dotyczących posługi muzycznej w Kościele polskim.

Kolejnym gościem tegorocznego zjazdu był red. Krzysztof Skowroński, m.in. Prezes Stowarzyszenia Dziennikarzy Polskich, który podzielił się z nami refleksją na temat organizacji i działania polskich mediów. Niestety z powodu choroby nie mógł przybyć do nas oczekiwany przez wszystkich prof. Stefan Baier, rektor HfKM z Ratzbony/Regensburga. Mamy nadzieję, że jeszcze nadarzy się okazja, aby gościć Pana Profesora w naszym gronie.

Po krótkiej dyskusji i wzajemnych podziękowaniach, ks. Prezes SPMK ogłosił wszystkim uczestnikom termin i miejsce kolejnego, XVI już Zjazdu SPMK, który na zaproszenie ks. bp. diecezji legnickiej odbędzie się w dn. 22-24.09.2015 r. w Szklarskiej Porębie.

Wdzięczni Panu Bogu i organizatorom za możliwość wspólnego spotkania, pogłębionej refleksji naukowej, wymiany poglądów i dyskusji, mamy nadzieję, że tego-

roczny Zjazd Stowarzyszenia Polskich Muzyków Kościelnych przyczyni się do jeszcze gorliwszej i bardziej owocnej pracy nas wszystkich, zaangażowanych w służbę Kościołowi swoimi muzycznymi talentami. Niech hasło tegorocznego zjazdu, który przechodzi już do historii, *Omnis creatura laudet Creatorem suum*, ożyje i zaowocuje teraz w ewangelizacyjnej posłudze muzyków kościelnych w Polsce.

s. M. Dolores Nowak PDDM
Sekretarz SPMK

2. Siódma Ogólnopolska Pielgrzymka Nadzwyczajnych Szafarzy Komunii św. (Licheń Stary, 20 września 2014 r.)

W sobotę, dnia 20 września 2014 r., odbyła się w Licheniu Starym VII. Ogólnopolska Pielgrzymka Nadzwyczajnych Szafarzy Komunii św. Pielgrzymka rozpoczęła się o godz. 11.00 w bazylice licheńskiej zawiązaniem wspólnoty przez bp. seniora Stefana Cichego, członka Komisji Episkopatu ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów i konferencją, którą wygłosił ks. dr Krzysztof Ora, dyrektor Wydziału Duszpasterskiego Świdnickiej Kurii Biskupiej i duszpasterz służby liturgicznej, n.t. hasła programu duszpasterskiego „Wierzę w Syna Bożego”. O godz. 12.00 nadzwyczajni szafarze z rodzinami i wieloma innymi pielgrzymami uczestniczyli we Mszy św., której przewodniczył bp Stefan Cichy. Mszę koncelebrowało ponad 40 prezbiterów.

Po przerwie na posiłek uczestnicy pielgrzymki zebraли się w bazylice licheńskiej na modlitwie różańcowej i koronce do Miłosierdzia Bożego. Błogosławieństwem sakramentalnym i słowem końcowym przedstawiciela Księży Marianów oraz bp. Stefana Cichego zakończyła się tegoroczna Pielgrzymka Nadzwyczajnych Szafarzy Komunii św.

3. Św. Jan XXIII i św. Jan Paweł II wpisani do Ogólnego kalendarza rzymskiego

Watykański dziennik „L’Osservatore Romano” opublikował 11 września 2014 r. dekret Kongregacji ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów z 29 maja 2014 r., wprowadzający do ogólnego kalendarza rzymskiego (*calendarium generale*) wspomnienia liturgiczne kanonizowanych w tym roku papieży: wspomnienie dowolne św. Jana XXIII w dniu 11 października (dzień rozpoczęcia w 1962 r. Soboru Watykańskiego II) i wspomnienie dowolne św. Jana Pawła II w dniu 22 października (dzień inauguracji pontyfikatu w 1978 r.). W Polsce wspomnienie św. Jana Pawła II obchodzone jest jako wspomnienie obowiązkowe. „L’Osservatore Romano” opublikowało także teksty liturgiczne w języku łacińskim na wspomnienie św. Jana XXIII. Teksty te są wydrukowane w niniejszym numerze biuletynu.

4. *Symposium Wykładowców Liturgiki na Wydziałach Teologicznych i w Wyższych Seminariach Duchownych w Polsce (9-11 września 2014 r.)*

Jubileuszowe 50. Symposium Wykładowców Liturgiki na Wydziałach Teologicznych i w Wyższych Seminariach Duchownych w Polsce odbyło się w Domu Pielgrzyma ARKA w Licheniu Starym w dniach od 9 do 11 września 2014 r. W Symposium, którego tematem były badania nad liturgią w Polsce po Soborze Watykańskim II, uczestniczyło ponad 60 wykładowców liturgiki. Oto tematy referatów:

1. Symposium liturgiczne (1964–2013) – ks. prof. dr hab. Krzysztof Konecki, UMK
2. Lubelska szkoła badań nad liturgią rzymską – ks. dr hab. Waldemar Pałęcki MSF, prof. KUL
3. Badania nad teologią liturgii – ks. prof. dr hab. H. Sobeczko, UO
4. Badania nad pobożnością ludową w Polsce – ks. dr Stanisław Mazur, Rzeszów
5. Hermeneutyka w badaniach nad liturgią – ks. dr hab. Bogusław Migut, prof. KUL
6. Metody stosowane w badaniach nad liturgią – ks. prof. dr hab. Stanisław Araszczuk, PWT Wrocław.

Prócz referatów wygłoszone zostały także 15-minutowe komunikaty przedstawiające sylwetki osób związanych z historią badań nad liturgią w Polsce po Vaticanum II:

- Ks. prof. dr hab. Waław Schenk (ks. dr hab. Erwin Mateja, prof. UO)
- Ks. dr Wojciech Danielski (ks. dr hab. Zbigniew Wit, prof. KUL)
- Ks. prof. dr hab. Jerzy J. Kopeć (ks. dr Andrzej Grzelak, Gniezno)
- Ks. dr hab. Franciszek Blachnicki (ks. dr hab. Piotr Kulbacki, KUL)
- Ks. prof. dr hab. A. Durak SDB (ks. dr Radosław Błaszczak SDB)
- Ks. dr Józef Sroka (ks. dr Piotr Kandfer)
- O. dr Franciszek Małaczyński OSB (ks. prof. dr hab. Stefan Koperek CR, UPJP2)
- Ks. prof. dr hab. Adam L. Szafranski (ks. dr Michał Głowacki, KUL).

W symposium brali udział trzej członkowie Komisji Episkopatu ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów: bp Adam Bałabuch (przewodniczący), bp Stefan Cichy i bp Piotr Greger. Bp Adam Bałabuch przewodniczył Mszy św. w pierwszym dniu obrad, bp Piotr Greger w drugim, a bp Stefan Cichy w trzecim dniu obrad.

Uczestnicy symposium w drugim dniu obrad po południu odwiedzili erem kamedulski w Bieniszewie i kościoły w Kazimierzu Biskupim (kościół farny i kościół pobernardyński, obecnie należący do Zgromadzenia Misjonarzy Świętej Rodziny).

W czasie symposium ustalono, że miejscem następnego spotkania będzie seminarium duchowne w Kaliszu, a tematem obrad będzie „Św. Józef w liturgii i pobożności ludowej”.

5. Warsztaty liturgiczne *Ars celebrandi* w Licheniu Starym

W dniach od 25 do 31 sierpnia 2014 r. odbyły się w licheńskim sanktuarium ogólnopolskie warsztaty liturgiczne *Ars celebrandi*, w których wzięło udział prawie 150 osób, w tym ok. 30 księży, z różnych zakątków Polski, a także z Czech, Litwy, Łotwy i Francji. Organizatorami warsztatów byli księża oraz wierni działający w diecezjalnych duszpasterstwach i środowiskach tradycji łacińskiej w Polsce przy współpracy wspólnot, fundacji i organizacji zrzeszających wiernych przywiązanych do tradycyjnej formy liturgii. Oficjalny patronat nad wydarzeniem objęła Federacja *Una Voce Polonia*.

Najważniejszym punktem każdego dnia były celebracje Mszy św. według formy nadzwyczajnej rytu rzymskiego, we wszystkich trzech podstawowych typach celebracji, tj. Msza uroczysta – *Missa sollemnis* (z asystą diakona i subdiakona), Msza śpiewana – *Missa cantata* (ze śpiewem i okadzeniami) oraz Msza recytowana – *Missa lecta*. W jednej z porannych Mszy recytowanych wierni uczestniczyli, śpiewając polskie tradycyjne pieśni nabożne.

Porządek dnia wyznaczały poszczególne godziny kanoniczne, które w wybrane dni były sprawowane na sposób uroczysty. Dużym zainteresowaniem cieszyły się dwa wieczorne wykłady. Jeden z nich dotyczył pobożności ludowej, a drugi obecności wschodnich obrządków kościelnych w Polsce. Warsztaty swoim zakresem obejmowały wszystkie elementy składające się na piękno liturgii w nadzwyczajnej formie rytu rzymskiego: księża uczyli się celebrować i posługiwać do różnych funkcji (diakona, subdiakona i prezbitera asystenta), ministranci służyć (na rozmaitych stopniach zaawansowania), a uczestnicy schól śpiewać.

6. Prefekt Kongregacji ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów arcybiskupem Walencji

Kard. Antonio Cañizares Llovera został mianowany 28 sierpnia 2014 r. przez papieża Franciszka arcybiskupem Walencji w Hiszpanii. Prefektem Kongregacji ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów mianował go w dniu 9 grudnia 2008 r. papież Benedykt XVI. Wtedy zastąpił on na tym stanowisku 75-letniego kard. Francisca Arinze, który osiągnął wiek emerytalny, zaś prefektem tej Kongregacji był od 1 października 2002 r. (zob. *Anamnesis*, nr 57)

7. Pielgrzymka niemieckich ministrantów w Rzymie

W dniach od 3 do 9 sierpnia 2014 r. odbyła się niemiecka pielgrzymka ministrantów do Rzymu. Wzięło w niej udział 50 tys. chłopców i dziewcząt w wieku od 13 do 27 lat. Na różnobarwnych chustach pielgrzymów widniało hasło: „*Frei! Darum ist es erlaubt, Gutes zu tun* – „Wolno! Bo wolno jest dobrze czynić”. Młodzieży towarzyszyli liczni biskupi. Ciekawe spostrzeżenia młodych uczestników znajdują się na stronie

internetowej: <http://rom.minifundus.net/index.php>. We wtorek, 5 sierpnia wieczorem miało miejsce spotkanie z Ojcem Świętym Franciszkiem. Przemówienie Papieża w języku niemieckim znajduje się na stronie internetowej: http://w2.vatican.va/content/francesco/de/speeches/2014/august/documents/papa-francesco_20140805_ministranti-teseschi.html. Polski przekład tego przemówienia drukujemy w tym numerze biuletynu. Na watykańskiej stronie internetowej jest także tekst tego przemówienia angielskim, włoskim, hiszpańskim i portugalskim.

O znaczeniu tego wydarzenia biskup pomocniczy archidiecezji fryburskiej Michael Gerber powiedział Radiu Watykańskiemu: „Dla ministrantów to wielka radość spotkać Papieża. Jak myślę, co najmniej 90 procent z nich po raz pierwszy będzie na placu św. Piotra, po raz pierwszy spotka się z Franciszkiem i słuchać będzie jego słów. Sądzę, że Papież doda ministrantom odwagi do posługiwania Chrystusowi, Kościołowi, cierpiącym, młodzieży i dzieciom. Ministrant powinien cieszyć się tą służbą, mieć głęboką radość z tego, że służy Chrystusowi i Kościołowi, jak też osobiście odnosić się do tego, co dzieje się podczas Mszy św. – a to jest wyrazem żywej wiary. Musi też mieć poczucie odpowiedzialności za tę służbę, które z wiekiem wzrasta, bo u nas w Niemczech ministranci często pełnią ją ponad dziesięć lat. Oznacza to, że znaczna część duszpasterstwa młodzieży to praca z ministrantami. Cieszymy się, że na przykład we Fryburgu mamy 45 tys. ministrantów, co stanowi większą część duszpasterstwa młodzieżowego”.

8. Czterdziesty dziewiąty Tydzień liturgiczny w Camaldoli

W dniach od 20 do 25 lipca 2014 r. w klasztorze kamedułów w Camaldoli we Włoszech odbył się XLIX Tydzień liturgiczny, którego tematem było: „L'arte di celebrare. I linguaggi della liturgia – Sztuka celebrowania. Języki liturgii”.

W niedzielę, 20 lipca wieczorem, po II Nieszporach, prezentacji zagadnień i wprowadzenia w obrady dokonali Andrea Grillo z Anselmianum w Rzymie i Matteo Ferrari z Instytutu Liturgiczno-Pastoralnego w Padwie.

Codziennie rozpoczynano dzień obrad Jutrznia, w południe modlono się Godziną w ciągu dnia, a wieczorem sprawowano Eucharystię połączoną z Nieszporami.

W poniedziałek, 21 lipca przed południem, na temat „Liturgia, polifonia języków” mówiła Morena Baldacci z Papieskiego Uniwersytetu Salezjańskiego w Turynie, a po południu zagadnienie czasu i przestrzeni akcji liturgicznej przedstawił teolog z Bergamo Giuliano Zanchi.

We wtorek, 22 lipca przed południem, o języku symbolicznym u proroków mówiła Donatella Scaiola z Papieskiego Uniwersytetu *Urbanianum* w Rzymie. Po południu tego dnia był czas wolny. Wieczorem o godz. 21 rzeźbiarz Luca Cavalca i teolog Giovanni Gardini wygłosili prelekcję na temat „Niewidzialny w materii” (Nella materia l'Invisibile).

W środę, 23 lipca po Jutrznia, wygłoszono dwa referaty. Teolog z Latiny mówił o horyzoncie semantycznym liturgii hebrajskiej: kategoria błogosławieństwa Carmine di Sante, natomiast Claudia Milani z Wydziału Teologicznego w Lugano mówiła

o wyrażeniach niewerbalnych liturgii hebrajskiej. Po godzinie południowej była przerwa, a po niej Thomas Pott z Papieskiego Ateneum San Anselmo w Rzymie mówił o językach w liturgii w tradycji bizantyjskiej. Ten dzień zakończono Nieszporami.

W czwartek, 24 lipca po Jutrzni, dwugłos na temat mocy śpiewu w celebracji liturgicznej przedstawili: Elena Massimi z Papieskiego Wydziału „Auxilium” w Rzymie i Guido Pasini, liturgista z Parmy. Po godzinie południowej i przerwie miał miejsce dialog między emerytowanym biskupem z diecezji Alba Sebastiano Dho i profesorem z Rzymu Andrea Grillo na temat „Przemyśleć katedrę: ars celebrandi w przestrzeni”. Po tym dialogu miały miejsce Nieszpory i Eucharystia, a wieczorem o godz. 21.00 architekt z Reggio Emilia Paolo Bedogni mówił o liturgii, źródle możliwym do odnowy.

W piątek, 25 lipca po Jutrzni, o języku liturgii mówił Andrea Grillo. Po dyskusji i wnioskach Godziną południową zakończono omawiany Tydzień liturgiczny.

9. Nagroda im. ks. prof. Balthasara Fischera 2014

Od 2004 r. co dwa lata przyznawana jest przez niemiecki Instytut Liturgiczny w Trewirze Nagroda im. ks. prof. Balthasara Fischera za prace badawcze w dziedzinie liturgiki.

W tym roku nagrodę tę w wysokości 3000 euro otrzymała dr Ingrid Fischer z Wiednia. Jej fundatorami byli w tym roku Stiftung DKM Darlehnskasse Münster i Rennings-Wagner-Stiftung Niemieckiego Instytutu Liturgicznego. Wręczyli ją laureatce dnia 21 lipca 2014 r. przewodniczący niemieckiego Instytutu Liturgicznego w Trewirze bp Stephan Ackermann i prezes fundacji z Münster Christoph Rocksloh. Pani dr Ingrid Fischer otrzymała nagrodę za pracę „Die Tagzeitenliturgie an den drei Tagen vor Ostern. Feier – Theologie – Spiritualität” (*Liturgia godzin w trzech dniach przed Wielkanocą. Świątowanie – teologia – duchowość*).

Do decyzji celem przyznania nagrody Jury dopuściło cztery dysertacje. Starający się o nagrodę pochodzili z Niemiec, Austrii i Izraela. Nagrodę przyznano dr Ingrid Fischer.

Laureatka, urodzona w 1961 r., studiowała najpierw w Wiedniu psychologię i biologię i w 1984 r. uzyskała doktorat z filozofii. Następnie pracowała w poradnictwie społecznym. Po wieloletniej trosce o wychowanie dzieci, w latach 1995–2001 studiowała teologię. W 2013 r. zdobyła w Wiedniu doktorat z liturgiki i jest asystentką naukową „Kursów teologicznych” w Austrii w dziedzinie liturgii i historii Kościoła.

10. Udział Polaków w niedzielnej Mszy św. (2013 r.)

„Internetowy Dziennik Katolicki” z dnia 10 lipca informował, że więcej wiernych niż rok wcześniej przystępuje do Komunii św., ale mniej o blisko 1% uczestniczy we Mszach św. – wynika z najnowszych danych przedstawionych w czwartek przez Instytut Statystyki Kościoła Katolickiego (ISKK). Do kościoła w niedzielę chodzi

średnio 39,1% polskich katolików, do Komunii św. przystępuje 16,3%, minimalnie więcej niż w ub. roku.

Z badania ISKK wynika, że wskaźnik *communicantes* określający liczbę przystępujących podczas Mszy św. do Komunii św., po raz kolejny nieznacznie wzrósł. W 2013 r. wyniósł 16,3%, podczas gdy w roku poprzednim wynosił on 16,2%. Do Komunii św. najczęściej wiernych przystępuje w diecezjach: tarnowskiej (23,7%), przemysko-warszawskiej (21,4%), opolskiej (20,9%), pelplińskiej (20,5%) i zamojsko-lubaczowskiej (20,2%). Najmniej wiernych do Komunii św. przystępuje w diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej (10,4%), archidiecezji szczecińsko-kamieńskiej i diecezji sosnowieckiej (10,9%) oraz diecezjach płockiej i archidiecezji łódzkiej (11,6%).

Z kolei liczba osób uczestniczących w niedzielnej Eucharystii, czyli *dominicanes*, zmniejszyła się blisko o 1% – badania za rok 2012 wskazywały bowiem, że do kościoła w niedzielę chodziło 40% wiernych, natomiast w 2013 było to 39,1%. Po raz pierwszy wskaźnik ten spadł poniżej 40 procent. Najwięcej wiernych uczestniczy w niedzielnej Eucharystii w południowo-wschodnich regionach Polski, czyli w diecezjach: tarnowskiej (69%) i rzeszowskiej (64,1%) oraz archidiecezjach przemyskiej (58,8%) i krakowskiej (51,3%). W diecezjach greckokatolickich wskaźnik ten wynosi odpowiednio: w przemysko-warszawskiej 49,2%, a we wrocławsko-gdańskiej 40,8%. Najmniej wiernych chodzi do kościoła w niedzielę szczególnie w regionach Polski północno-zachodniej: w archidiecezji szczecińsko-kamieńskiej (24,3%) i diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej (25%) oraz w archidiecezji łódzkiej (26,5%) i diecezji sosnowieckiej (27,5%). Słabo wypadają także inne diecezje leżące na ziemiach zachodnich i na terenach przyłączonych po wojnie – diecezja zielonogórsko-gorzowska (28,1%), elbląska (28,4%), świdnicka (28,7%) oraz archidiecezja warmińska (29,4%) i diecezja legnicka (30,1%). Ale tuż za tą ostatnią jest np. archidiecezja warszawska z 30,4% wiernych przychodzących w niedzielę do kościoła.

Każdego roku ISKK kieruje do parafii poprzez kurie diecezjalne kwestionariusz, w którym prosi proboszczów o przeprowadzenie w określoną niedzielę liczenia wiernych obecnych i przystępujących do Komunii świętej na każdej Mszy, a także we wszystkich – o ile jest ich więcej niż jedna – świątyniach należących do parafii. Wypełniony formularz jest odsyłany do ISKK. W 2013 r. badanie zostało przeprowadzone w niedzielę 20 października.

11. Pierwszy Diecezjalny Kongres Eucharystyczny Diecezji Legnickiej

W dniach od 8 do 19 czerwca 2014 r. odbywał się w diecezji legnickiej Pierwszy Diecezjalny Kongres Eucharystyczny. Kongres ten został zapowiedziany w liście pasterskim Biskupa Legnickiego odczytanym w niedzielę 13 grudnia 2013 r. Jako hasło Kongresu wybrano słowa „Pan mój i Bóg mój” (J 20,28). Przygotowany został hymn kongresowy i modlitwa kongresowa oraz logo. Biskup prosił Ojca Świętego Franciszka o błogosławieństwo dla dzieła Kongresu. 16 kwietnia 2014 r. papież przyjął rezygnację bp. Cichego złożoną ze względu na 75. rok życia i został on mianowany administrato-

rem apostołskim diecezji legnickiej. W piśmie Sekretariatu Stanu Stolicy Apostolskiej napisano m.in.: „Ojciec Święty życzy, by Pierwszy Kongres Eucharystyczny Diecezji Legnickiej umocnił w jego Uczestnikach ducha wiary, ożywił wzajemną miłość małżonków, scementował więź rodzin, wspólnoty kapłańskiej, wspólnot zakonnych, seminarzystów, wlał nadzieję w serca chorych, samotnych i potrzebujących, rozbudził gorliwość życia parafialnego i ducha apostołstwa, tak, by wszyscy z odwagą stawali się wiarygodnymi świadkami Chrystusa i Jego Ewangelii wszędzie tam, gdzie żyją i podejmują swoją posługę na co dzień. Księdzu Biskupowi, Biskupowi Nominatowi, Biskupom Pomocniczym, Pasterzom, Kapłanom i Wiernym Kościoła legnickiego z serca udziela Apostolskiego Błogosławieństwa”.

O przebiegu Kongresu informował Administrator Apostolski Diecezji Legnickiej w komunikacie z dnia 2 czerwca 2014 r. Został też wydany osobny „Biuletyn Kongresowy”, zawierający szczegółowy program dni kongresowych i niezbędne teksty.

Zadaniem Kongresu jest skupienie wiernych wokół Chrystusa Eucharystycznego, ożywienie pobożności eucharystycznej i uczynienie Eucharystii największym skarbem, bo ona jest źródłem i szczytem życia chrześcijańskiego. W poszczególne dni Kongresu odbywały się w różnych miejscach diecezji spotkania modlitwne (Eucharystia, adoracja Najświętszego Sakramentu, procesja) oraz refleksja nad miejscem Eucharystii w życiu chrześcijańskim.

8 czerwca, w niedzielę Zesłania Ducha Świętego w sanktuarium w Krzeszowie spotkały się ruchy charyzmatyczne. Tam była ich stacja kongresowa.

9 czerwca, w święto Matki Kościoła, w Lubinie zgromadziło się środowisko ludzi pracy i Społeczny Ruch Świętowania Niedzieli, by na sesji naukowej w Domu Kultury „Muza” rozważać prawdę o świętowaniu niedzieli, a potem w kościele pw. św. Maksymiliana M. Kolego uczestniczyć w Eucharystii pod przewodnictwem abp. Józefa Kupnego, metropolity wrocławskiego. Po tej Mszy św. odbyła procesja teoforyczna ulicami miasta do kościoła pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa.

10 czerwca w kościele św. Jana Chrzyciela w Legnicy dzień kongresowy świętowały szkoły katolickie, których jest w diecezji sześć.

Kolejnego dnia w bazylice św. Erazma i Pankracego w Jeleniej Górze zgromadziły się ruchy i stowarzyszenia związane z małżeństwem i rodziną, by rozważać temat: „Rodzina żyjąca Eucharystią”.

12 czerwca, w święto Jezusa Chrystusa Najwyższego i Wiecznego Kapłana, w kaplicy seminaryjnej w Legnicy miała miejsce modlitwa za służbę Eucharystii oraz o nowe powołania do służby w Kościele. W spotkaniu tym wzięli udział: wspólnota seminaryjna, osoby życia konsekrowanego i członkowie Towarzystwa Przyjaciół Wyższego Seminarium Duchownego.

13 czerwca, we wspomnienie św. Antoniego z Padwy w bazylice w Bolesławcu zgromadziły się Parafialne Zespoły i Szkolne Koła Caritas, zespoły charytatywne i wolontariusze. Temat spotkania brzmiał: „Od chleba Eucharystycznego do chleba naszego powszedniego”.

14 czerwca odbyło się kongresowe spotkanie prezbiterium legnickiego. Rozpoczęło się ono Mszą św. w katedrze pod przewodnictwem bp. Stefana Cichego, a po niej

w Centrum Spotkań im. Jana Pawła II odbyło się sympozjum naukowe o Eucharystii zorganizowane przez Wyższe Seminarium Duchowne Diecezji Legnickiej.

W niedzielę 15 czerwca w Legnickim Polu miało miejsce ogłoszenie nowej bazyliki mniejszej. W tym dniu odbyła się tradycyjna pielgrzymka służb mundurowych do tego miejsca.

Służba liturgiczna (akolici, stali lektorzy, nadzwyczajni szafarze Komunii Świętej, zakrystianie, organiści, chóry, schole, psalterzyści, ceremoniarze, lektorzy i ministranci) przeżywali swój dzień kongresowy 16 czerwca w sanktuarium św. Jacka w Legnicy.

Wspomnienie św. Brata Alberta przypomina, że trzeba „Być dobrym jak chleb” i w tym dniu, czyli 17 czerwca, w kościele św. Józefa Robotnika w Zgorzelcu miała miejsce stacja kongresowa, na którą zaproszono osoby bezdomne i bezrobotne oraz osoby niepełnosprawne.

Wspólnota Żywego Różańca, Podwórkowe Koła Różańcowe i Bractwo św. Józefa wpatrywały się 18 czerwca w bazylicę w Krzeszowie w Matkę Bożą, która nazywana jest „Niewiastą Eucharystii”.

Zakończenie Kongresu miało miejsce w uroczystość Najświętszego Ciała i Krwi Chrystusa. W Legnicy w zakończeniu wzięli udział goście z Watykanu: abp Piero Marini, wieloletni ceremoniarz papieski, a obecnie przewodniczący Papieskiego Komitetu ds. Międzynarodowych Kongresów Eucharystycznych, oraz abp Konrad Krajewski, również wieloletni ceremoniarz papieski, a obecnie Jałmużnik Papieski. Abp Krajewski przewodniczył Mszy św. w katedrze, a abp Marini wygłosił homilię tłumaczoną na język polski. Po procesji eucharystycznej ulicami miasta do sanktuarium św. Jacka i zakończeniu Kongresu w Legnicy arcybiskupi i biskupi z grupą księży udali się do Zgorzelca, gdzie co cztery lata odbywa się świętowanie uroczystości Bożego Ciała razem z diecezją Goerlitz.

Mszy św. w Zgorzelcu przewodniczył bp Stefan Cichy, administrator apostolski diecezji legnickiej, a homilię w języku niemieckim i polskim wygłosił bp Wolfgang Ipolt, biskup diecezji Goerlitz. Przed rozpoczęciem procesji do wiernych przemówił abp Konrad Krajewski, a na zakończenie procesji przemówił abp Piero Marini.

12. Międzynarodowe Spotkanie Liturgiczne w klasztorze w Bose (Włochy)

W dniach 29-31 maja 2014 r., w klasztorze benedyktynów w Bose we Włoszech odbyło się międzynarodowe spotkanie nt. „Fundamenty kosmologiczne architektury liturgicznej”. Spotkanie zorganizował klasztor w Bose we współpracy z Narodowym Urzędem ds. Kościelnych Dóbr Kulturalnych Konferencji Episkopatu Włoch.

W czwartek, 29 maja, spotkanie otworzył przeor klasztoru w Bose Enzo Bianchi, po czym przemawiał Stefano Russo, dyrektor Urzędu ds. Kościelnych Dóbr Kulturalnych Konferencji Episkopatu Włoch.

Referat nt.: „Religijność ziemi. Wiara świecka dla troski świata” (La religiosità della terra. Una fede civile per la cura del mondo) wygłosił Duccio Demetrio z Uniwersytetu w Milano-Bicocca.

Po południu wygłoszono dwa referaty. David Banon z Uniwersytetu w Strasburgu mówił nt.: „Budować dla człowieka, budować dla Boga. Dusza architektury”, a Yves-Marie Blanchard z Instytutu Katolickiego w Paryżu nt.: „«Wszystko przez Niego i dla Niego zostało stworzone». W kierunku chrystologii kosmologicznej”.

W piątek, 30 maja przed południem, były dwa referaty. François Cassingena-Trévedy z Wyższego Instytutu Liturgicznego w Paryżu przedstawił zagadnienie: „Z całym stworzeniem wyzwolonym z zepsucia grzechu i śmierci». Przejęcie i przemienienie kosmosu w akcji liturgicznej”. François Boespflug z Wydziału Teologicznego Uniwersytetu w Strasburgu mówił o postaci Pantokratora i Jego znaczeniu kosmologicznym w sztuce chrześcijańskiej.

Po południu tego dnia przedstawione zostały trzy wypowiedzi. Salvatore Settis z Normalnej Szkoły Wyższej w Pizie mówił nt.: „Kosmos, natura, otoczenie, krajobraz. W kierunku leksykonu architektury”. Muck Petzet, architekt z München przedstawił temat: „Duch materii. Materiały architektury”. Mario Cucinella, architekt z Bolonii mówił o poetyce utrzymywania (Poetica della sostenibilità).

W sobotę, 31 maja, najpierw wystąpił Luigi Fusco-Girard z departamentu architektury Uniwersytetu w Neapolu. Tematem wystąpienia było: „Kościoły i utrzymywanie. Spojrzenie europejskie”. Po tym wystąpieniu miał miejsce panel na temat: „Architektura liturgiczna między kosmosem a społeczeństwem”. Udział w nim wzięli: David Banon, François Cassingena-Trévedy, Albert Gerhards i Salvatore Settis. Moderatorem był Andrea Longhi z Politechniki w Turynie.

Podsumowania spotkania dokonał przeor Enzo Bianchi.

13. Liturgiczne nowości wydawnicze

Chiara Diletta Magnone della Trinità, *Podczas snu nas osłaniaj. Modlitwa Kompletu*, Wydawnictwo Bratni Zew, Wrocław 2014, ISBN 978-83-7485-235-7.

Choro Basilicae Metropolitanae Gnesnensis In memoriam (1914-2014). Księga pamiątkowa dedykowana Chórowi Bazyliki Metropolitalnej w Gnieźnie (1914-2014), red. ks. Piotr Wiśniewski, ks. Dariusz Sobczak, Wydawnictwo Polihymnia, Lublin 2014, ISBN 978-83-7847-191-2.

Reformy liturgii a powrót do źródeł, Ed. Mieczkowski Janusz (Fr), ks. Przemysław Nowakowski CM, Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie, Kraków 2014, ISBN 978-83-7438-382-0.

Ks. Kazimierz Matwiejuk, *Celebracja Eucharystii w różnych obrządkach liturgicznych*, Wydawnictwo Apostolicum, Ząbki 2014, ISBN 978-83-912013-4-3

Casel Odo OSB, *Pamiętka Pana w liturgii pierwotnego Kościoła. Główne idee Kanonu mszalnego*, Wydawnictwo Benedyktynów, Tyniec 2014, ISBN 978-83-7354-535-9.

Ks. Czesław Krakowiak, *Eucharystia w parafii. Teologia i praktyka pastoralna*, Wydawnictwo Naukowe KUL, Lublin 2014, ISBN 978-83-7306-658-8.

Studia Liturgiczne. Tom 10. Wiara i liturgia, Red. ks. Czesław Krakowiak, Waldemar Pałęcki MSF, Wydawnictwo Naukowe KUL, Lublin 2014, ISBN 978-83-7306-657-1.

Ks. Czesław Krakowiak, *Nikt nie rodzi się chrześcijaninem*, Edycja św. Pawła, Częstochowa 2014, ISBN 978-83-7797-243-4.

Ks. Czesław Krakowiak, *Koncelebracja liturgii Mszy świętej i sakramentów*, Wydawnictwo Diecezjalne i Drukarna w Sandomierzu, Sandomierz 2014, ISBN 978-83-257-0729-3.

Anna Słowikowska, *Uczestnictwo wiernych świeckich w liturgii Kościoła łacińskiego. Studium kanoniczne*, Wydawnictwo Naukowe KUL, Lublin 2014, ISBN 978-83-7306-660-1.

Pierangelo Chiamello, *Il rinnovamento liturgico cuore del rinnovamento della Chiesa nei discorsi di Paolo Vi (1963-1978)*, CLV, Roma 2014.

Enzo Lodi, *Mistagogia della Messa*, CLV, Roma 2014.

David Banon, Déborah Derhy, *Lo spirito dell'architettura. Dialogo o babele?*, Edizioni Qiqaiion, Monmastero di Bose 2014, ISBN 978-88-8227-423-8.

F. Bœspflug, P. Bradshaw, G. Danneels, M. Klöckener, P. Prétot e Aa. Vv., *Atti XI Convegno liturgico internazionale di Bose*, Edizioni Qiqaiion, Monmastero di Bose 2014, ISBN 978-88-8227-422-1.

Dietrich von Hildebrand, *Liturgia a osobowość*, Dominikański Ośrodek Liturgiczny, Wydawnictwo M, Kraków 2014, ISBN 978-83-939034-0-5.

Honoré Vinck, *Pie X et les réformes liturgiques de 1911-1914. Psautier, bréviaire, calendrier, rubriques* (Liturgiewissenschaftliche Quellen und Forschungen, Band 102), Aschendorf-Verlag, Münster 2014, ISBN 978-3-402-11266.

Arnold Angenendt, *Offertorium. Das mittelalterliche Meßopfer* (Liturgiewissenschaftliche Quellen und Forschungen, Band 101), Aschendorf-Verlag, Münster 2014, ISBN 978-3-402-11264-9.

Ks. Krzysztof Konecki, *Czas z Chrystusem. Rok liturgiczny*, Wydawnictwo Duszpasterstwa Rolników, Włocławek 2014, ISBN: 978-83-7401-460-1.

Enrico Mazza, *Dall'ultima Cena All'eucaristia Della Chiesa*, Edizioni Dehoniane – Edb, Bologna 2014, ISBN 978-88-10-41635-8.

Pietro Angelo Muroi, *Mistero Di Cristo Nel Tempo E Nello Spazio. La Celebrazione Cristiana*, Urbaniana University Press, Roma 2014, Isbn 978-88-4017-047-3.

Jakob Patsch, *Gdy Chrystus łamie dla nas chleb. Treść i forma Eucharystii*, Wydawnictwo Homo Dei, Kraków 2014.

Olivier-Marie Sarr OSB, *In omni tempore. La Liturgie des Heures et le temps: louange quotidienne et ouverture vers l'éternité* (Studia Anselmiana 162), EOS – Editions of Sankt Ottilien, Roma 2014, ISBN 978-3-8306-7659-1.

Ks. Krzysztof Porosło, *Tajemnica śmierci i zmartwychwstania. Wprowadzenie w Misterium Paschalne*, eSPe Kraków 2014, ISBN 978-83-7482-605-1,

Ks. Marek Ławreszuk, *Modlitwa wspólnoty. Historyczny rozwój prawosławnej tradycji liturgicznej*, Wydawnictwo Uniwersytetu w Białymstoku, Białystok 2014, ISBN 978-83-7431-406-0.

Ks. Marek Ławreszuk, *Sakrament małżeństwa. Liturgiczna symbolika i znaczenie sakramentu małżeństwa w Kościele prawosławnym*, Wydawnictwo Uniwersytetu w Białymstoku, Białystok 2014, ISBN 978-83-7431-397-1.

Peter Köster SJ, *Simboli e riti della fede. La celebrazione dei Sacramento*, SDB, Ferrara 2014, ISBN: 978-88-10-71211-5.

John F. Romano, *Liturgy and Society in Early Medieval Rome*, Ashgate Publishing Limited, Farnham 2014, ISBN 978-1-4094-4393-3.

CONTENTS OF *ANAMNESIS* 79

EDITOR'S NOTE	5
I. TEACHING OF HOLY FATHER	
Pope Francis' homily for the Solemnity of the Most Holy Body and Blood of Christ ("Corpus Christi")	6
Pope Francis' homily for the Solemnity of Saints Peter and Paul	7
„How to exercise freedom". Pope Francis' speech to altar servers from Germany on their pilgrimage to Rome	9
„Children of Good Father". Pope Francis' homily to altar servers from Germany at the celebration of Vespers	12
II. THE DOCUMENTS OF THE HOLY SEE	
Circular Letter on the Ritual Expression of the Gift of Peace at Mass.....	12
Circular Letter entitled "The Ritual Expression of the Gift of Peace at Mass"...	13
Decree concerning the inscription of the Saints John XXIII and John Paul II in the General Roman Calendar.....	17
Latin liturgical texts for Saint John XXIII, Pope.....	19
Decree approving rites of religious profession.....	25
Decree appointing blessed Fr. Jerzy Popiełuszko, the chaplain of 'Solidarność'	26
Decree appointing the Blessed Virgin Mother of Justice and Social Love the patron of Piekary (Katowice archdiocese).....	28
III. BISHOPS' TEACHING ON LITURGY	
Decree introducing changes in the rite of baptism of children	30
Bishop Roman Pindel Pastoral letter on introducing constant confession places in chosen churches of Bielsko-Żywiec diocese	31
IV. LITURGICAL FORMATION	
Fr. Sławomir Zawada Christian ethos of church musician	34

V. LITURGICAL MINISTRY

Answers to questions addressed to the Commission	
Deacon pronouncing the nuptial blessing	42
Lasting of Eucharistic elements	42
Regarding Liturgy of the Hours	43

VI. INFORMATIONS

1. Report from 15 th meeting of Polish church musician association (Gniezno, 23-25 September 2014)	44
2. 7 th National Pilgrimage of Extraordinary Ministers of Holy Communion (Licheń Stary, 20 September 2014)	47
3. Saints John XXIII and John Paul II inscribed in the General Roman Calendar	47
4. Symposium of liturgical scholars from faculties of theology and higher seminaries for priests in Poland (Licheń Stary, 9-11 September 2014).....	48
5. Liturgical workshops „Ars celebrandi” in Licheń Stary	49
6. Prefect of the Congregation for Divine Worship and the Discipline of the Sacraments becomes archbishop of Valencia.	49
7. Pilgrimage of German altar servers to Rome	49
8. 49 th Liturgical week in w Camaldoli	50
9. Fr. Prof Balthasar Fischer’s Award 2014	51
10. Poles’ participation in Sunday Masses (2013)	51
11. 1 st Diocesan Eucharistic Congress of Legnica Diocese	52
12. International Liturgical Conference in Bose monastery (Italy).....	54
13. Newly published books on liturgy.....	55

SPIS TREŚCI

OD REDAKCJI (Wychowawcza rola liturgii)	5
I. NAUCZANIE OJCA ŚWIĘTEGO	
Homilia papieża Franciszka w uroczystość Najświętszego Ciała i Krwi Chrystusa	6
Homilia papieża Franciszka na uroczystość Świętych Apostołów Piotra i Pawła	7
Jak korzystać z wolności. Przemówienie papieża Franciszka do uczestników niemieckiej pielgrzymki ministrantów	9
Dzieci dobrego Ojca. Homilia papieża Franciszka podczas Nieszporów dla niemieckich ministrantów	12
II. DOKUMENTY STOLICY APOSTOLSKIEJ	
Pismo przewodnie w sprawie znaku pokoju	12
List okólny „Znaczenie rytualne daru pokoju podczas Mszy świętej”	13
Dekret wprowadzający do ogólnego kalendarza rzymskiego wspomnienia św. Jana XXIII, papieża i św. Jana Pawła II, papieża	17
Teksty liturgiczne na wspomnienie św. Jana XXIII, papieża	19
Dekret zatwierdzający Obrzędy profesji zakonnej	25
Dekret ogłaszający bł. ks. Jerzego Popiełuszkę patronem NSZZ „Solidarność”	26
Dekret ogłaszający Najświętszą Maryję Pannę Matkę Sprawiedliwości i Miłości Społecznej patronką Miasta Piekary Śląskie (archidiecezja katowicka) ..	28
III. NAUCZANIE BISKUPÓW O LITURGII	
Dekret wprowadzający zmiany do obrzędów chrztu dzieci	30
Bp Roman Pindel List Pastorski z okazji wprowadzenia stałego konfesjonału w wybranych kościółkach diecezji bielsko-żywieckiej	31
IV. FORMACJA LITURGICZNA	
Ks. Sławomir Zawada Chrześcijański etos muzyka kościelnego	34

V. DUSZPASTERSTWO LITURGICZNE

Odpowiedzi na pytania skierowane do Komisji	
Diakon błogosławiący związek małżeński	42
Trwanie postaci eucharystycznych.....	42
W sprawie Liturgii godzin	43

VI. INFORMACJE

1. Sprawozdanie z XV zjazdu stowarzyszenia polskich muzyków kościelnych (Gniezno, 23-25 września 2014 r.).....	44
2. Siódma Ogólnopolska Pielgrzymka Nadzwyczajnych szafarzy Komunii świętej (Licheń Stary, 20 września 2014 r.)	47
3. Św. Jan XXIII i Św. Jan Paweł II wpisani do Ogólnego kalendarza rzymskiego.....	47
4. Sympozjum Wykładowców Liturgiki na Wydziałach Teologicznych i w Wyższych Seminariach Duchownych w Polsce (Licheń Stary, 9-11 września 2014 r.).....	48
5. Warsztaty liturgiczne „Ars celebrandi” w Licheniu Starym.	49
6. Prefekt Kongregacji ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów arcybiskupem Walencji.....	49
7. Pielgrzymka niemieckich ministrantów w Rzymie.....	49
8. Czterdziesty dziewiąty Tydzień liturgiczny w Camaldoli	50
9. Nagroda im. ks. prof. Balthasara Fischera 2014	51
10. Udział Polaków w niedzielnej Mszy świętej (2013 r.)	51
11. Pierwszy Diecezjalny Kongres Eucharystyczny Diecezji Legnickiej	52
12. Międzynarodowe Spotkanie Liturgiczne w klasztorze w Bose (Włochy)	54
13. Liturgiczne nowości wydawnicze	55